

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים החסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תקצ"א

ויגש

ז' טבת תשס"ט

לרגל מלאת י"ב שנים להופעת גליונינו:

ב"י אדוני ידבר נא ענדך דבר

שבה יקר וגדולה, לקל נורא עלילה, שהחיינו וקימנו, ולזמן הזה הגיענו, נופת תמופנה שפתותינו, כעבור שנים עשרה שנה מעת הופעת גליונינו, המשמש כשופרה של קהילתנו, ומאיר בתי אנשי שלומינו, ומן הבאר החוא ישקו העדרים, כהני עשרה מדורים, באופן נאה ערוכים וסדורים, כאשר עיניכם תחזינה מישרים, הן ב"לקח טוב" אלו הדברים, ומאידך גיסא ב"דבש תמרים", מרבותינו הקדושים והטהורים, גם "בשפתי צדיקים", אמרי קודש כביאור הפסוקים, עוד בו "פרפראות לחכמה" המלאים זיו ונוגה מפיקים, וכן ב"זרשת וחקרת" פלפולים נחמדים וחידישים מבריקים, ואף גם זאת "פניני התורה" מהנלמד בחבורת יסודי התורה חידישים נפלאים ומתוקים, גם לרבות "חוקים להורות" אשר בו חידישי הלכות מדברי הפוסקים, כמו כן ב"הילולא דצדיקא" תולדותיהן ומעשיהן של צדיקים, וכימי חגים וזמנים, "דבר בעתו" כגודל קדושת הימים הנעלים.

אחרון אחרון חביב, זה שנה תמימה מאז אשר נמלנו על שכמינו, להרוות צמאון אנשי שלומינו, בהעתקת השיחות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א אשר זכו לעלות על "שולחן מלכים", ובמקראי קודש מתענגים בתענוגים, תלמידים וחסידים אשר באילנא דהוי קשורים ואדוקים, מברכים עליהם ברכת הנהנין, ומשבחים במודים דרבנן.

ובכן הזמן גרמא לתת הודאה על העבר בהני מילי מעלייתא, על גליונינו אשר מופיע זה רבות בשנים כולן שוין לטיבותא, וכל העם הרואים את הקולות מדי שבת בשבתא, מברכין עליו ברכת התורה ביקר ורבותא, וכל רואיהם יגילו לאורו בשמחה ובחדוותא, בהתענג נפשם כראותם פארה הודה וזיו הדרתא.

והיות שקיי"ל כבית הלל שמוסיף והולך ומעלין בקודש, אמרנו לבוא השתא באומ"ר הבא מן החדש, ומדור זה בשם "שבת בשבתו" יכונה, והוא לקומי בתר לקומי אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, מלוקט מפי סופרים וספרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים, ותקותינו איתנה שיתענגו בה הקוראים.

כפינו פרושות לשמים, בתפילה ובתחנונים, לפני שוכן מעונים, שנזכה עוד רבות בשנים, דשנים ורעננים, להמשיך בעבודתינו עבודת הקודש כמזב ובנעימים, להרוות את צמאון קוראינו הנאמנים, וכל הצדיקים אשר על תורתם אנו נשענים, וממימיהם אנו שותים, ינינו עלינו בתורתם, וימליצו טוב בעדינו בצדקתם, ונוכל להמשיך בעבודת הקודש בזכותם, עדי נזכה ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי עולמים, בבנין ציון וירושלים, כביאת משיחו הולך תמים, ובראשינו מלכינו מרן רביה"ק שליט"א במהרה בקרב הימים, אכי"ר.

תוכן הענינים

- לקח טוב.....עמוד ב'
- שבת בשבתו.....עמוד ג'
- דבש תמרים.....עמוד ה'
- בשפתי צדיקים.....עמוד ו'
- פרפראות לחכמה.....עמוד ז'
- זרשת וחקרת.....עמוד ח'
- פניני התורה.....עמוד י'
- חוקים להורות.....עמוד י"ב
- הפרו תורתך.....עמוד י"ג
- הילולא דצדיקא.....עמוד י"ד
- דבר בעתו.....עמוד י"ז
- משולחן מלכים.....עמוד י"ח
- דברות קודש.....עמוד כ"ה

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

חילוק בין רגע שקודם התגלותו לאחיו ובין רגע שאחר כן, כי גם קודם הישועה היה ניצב נגד פניהם כל הישועה, שכתוב בה ותחי רוח יעקב אביהם, זה החיים היה נגד פניהם, רק קודם העת לא הרגישו בזה, וכן נקוה כאשר יבוא העת לגלות כבוד מלכותו עלינו ולרחם שארית ישראל, כל ישראל יראו שהישועה היתה נגד פנינו, רק מצידנו נסתר זאת.

(מי השלוח)

☆

ולאביו שלח כזאת עשרה המורים נושאים מטוב מצרים, פירשי אמר ר' אלעזר זה יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, וי"ל ע"פ מה דמיתאמרא משמו' דהרה"ק ר"ר שמעלקא מניקלשבורג זי"ע לפרש מאמר הו"ל עד ארבעים שנים מיכלא מעליא ממו' שנים מישתי מעליא, דהנה האדם בנעוריו סומך שעוד זמנו לפניו, וכשהיה יותר בשנים אז יקח את עצמו לעבודת הבורא, ועד אז יקיים שמה בחור בילדותך, על זה יקח ראייה מן הלחם שכל זמן שזה עדיין חדש, הרי זה יותר משובח וטוב למאכל, וה"ה ג"כ הוא כל זמן שהוא עוד רך בשנים, אז הוא משובח ועבודתו חשובה ביותר, ומאידך מי שהגיע לגיל הארבעים שאז כבר עברו רוב שנותיו של אדם, כי ימי שנותינו שבעים שנה, חושב לעצמו שממילא הוא כבר לא רצוי לפני השי"ת, בעשותו מעשים רעים עד הנה, ומה יועיל שיקח את עצמו עכשיו לעבודת ה', לזה יקח ראייה מן היין שכל כמה שיותר ישן הוא הרי זה משובח וטוב יותר, וה"ה ג"כ הוא שכבר עברו עליו רוב שנים, אז עבודתו חשובה ביותר, וזה הוא עד ארבעים שנים מיכל"א מעליא, יקח לעצמו ראייה מן המאכל לחם, שימי הנעורים משובח, וממ' שנים משתי מעליא, יקח לעצמו ראייה מן היין, וזה הוא כאן ששלח ליעקב "יין ישן" שדעת זקנים נוחה הימנו" כי הרי להזקן משמש היין כדוגמה ולקח טוב לבל יתייאש מן העבודה, אלא אדרבה בשנותיו ההם העבודה משובח ורצויה יותר.

(אמרי בינה)

עצמכם מתאוות אכילה וכדו', "שברו לנו" שתשברו את התאוות, "מעט אכל" שתמעטו תאוות האכילה וכן שאר התאוות, ובכך יחשב לו הדבר לתשובה.

(כנסת יחזקאל)

☆

ועתה אל תעצבו וכו', הנה ועתה הוא לשון תשובה, לכן אמר אע"פ שאתם צריכים לשוב בתשובה, על המעשה הזה אשר עשיתם, אך "אל תעצבו" לא בעצבות היא דרכי התשובה, כי התשובה היא מצות עשה מן התורה, וצריך לעשותה בשמחה, כמ"ש עבדו את ה' בשמחה, ולכן ועתה הוא לשון תשובה, כי הבעל תשובה צריך לומר מעתה הנני שב, הנני חוזר בתשובה ולא אשוב לכסלה עוד, רק אהיה ברוך ה' מהיום והלאה.

(תפארת שלמה)

☆

ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם, עצבות היא גורמת לכעס, ולכן אל לו לאדם לבוא לידי עצבות, כי עי"ז יוכל ח"ו לבוא לידי כעס, שהיא מידה רעה להחטיא בני אדם, ואם "אל תעצבו" דלא תהיו בעצבות כלל, אלא אדרבה לעבוד את ה' בשמחה, אז "ואל יחר בעיניכם" לא תבואו לידי כעס.

☆

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף אחיכם אשר מכתתם אותי מצרימה, וכו' ועתה אל תעצבו, בזה מלמד אותנו השי"ת שכל יתייאש שום אדם, אפילו כי נדמה לו שהישועה רחוקה ממנו מאוד, וחלילה כל יום קללתו מרובה מחבירו עד כי אפס ממנו הישועה, ובה יתחזק האדם שיתן לב לצער השבמים שהיה להם בזה העת שנתפסו למרגלים, אחרי הלכו לשבור תבואה להחיות נפשם ברעב, וגם אחרי כל זה נאסר שמעון לעיניהם, וגם נמצא הגביע באמתחת בנימין, ונלקח גם בנימין לעבד, ונדמה להם שאין להם שום תקוה להושיע, והצדיק עליהם את הדין באמרם הננו עבדים לאדוני, ואח"כ כאשר הגיע עת הישועה, אמר יוסף אני יוסף אחיכם, ולא נעשה שום מעשה שיהיה

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני, יבואר כי כל איש הישראלי צריך לקבל עליו עול מלכות שמים, וללחום מלחמת ה' בגבורה, על ידי יראה לבל יעשה דבר שלא כרצונו יתברך, בהתבונן כי על ידי מעשיו הטובים מקים ומגביה השכינה למעלה להתיוחד עם דודה, ולהיפוך ח"ו על ידי מעשים אשר לא יעשו מוריד עצמו למקום הקליפה והפומא רחמנא ליצלן, ומושך גם השכינה כביכול שמה, כמו שכתוב (דברים ל', יא) בכל הגוים אשר הדיח ה' אלקיך שמה, ובהתבונן בזה מה רבו רעת אדם, ומה מעשיו גרמו, צריך ודאי לירא ולפחד, וזהו ויגש אליו יהודה, ויגש הגשה למלחמה כפירוש רש"י, והוא בחינת יראה, יהודה הוא מלכות הוא השכינה וגם כי יש בו הוי"ה דה"ה הוא אדני הוא מלכות, ורצה לומר שצריך כל אחד ללחום מלחמת ה' בגבורה ויראה, בהתבונן כי אליו יהודה, כי השכינה לסלקא או לנתתא הוא אליו, שתלוי במעשיו להרע או להטיב, ויאמר בי אדני, כי תלוי אדני הוא השכינה לנתתא או לסלקא, ועל ידי שיחשוב ויתבונן בזה, יבוא ליראה וללחום מלחמת ה' כנזכר לעיל.

(דברי אלימלך)

☆

כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי, זה חייב כל יהודי לומר לעצמו, איך אעלה אח"כ אל אבי שבשמים, "והנער איננו אתי" שימי הנעורים איננו אתי, ויחשוב כך שלא יאבד ימי נעוריו, כי ימים חשובים הם ביותר.

(אמרי קודש)

☆

כי לא יוכל הנער לעזוב את אביו ועזב את אביו ומת, איש יהודי אינו מוכן לעזוב את אביו שבשמים, שהרי אם יכריחו אותו להמיר דתו, ועי"ז "ועזב את אביו" אזי "ומת" מוכן הוא למסור נפשו על קדושת השי"ת, כי יהודי באשר הוא שם יש לו נקודה פנימית, שהוא מוכן למסור נפשו בעבור כבודו ית"ש.

(דברי ישראל)

☆

שובו שברו לנו מעט אוכל, "שובו" אופן התשובה היא ע"י שתמעטו את

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים,
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

התודה והברכה לידידינו החשוב ברוך הכשרון
הר"ר מרדכי דוד עסטרייכער הי"ו
אשר פתח לנו אוצרו הטוב אשר ליקט מספה"ק בעניני שב"ק, תשוח"ח לו

הכנה לשב"ק

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה, ונראה לפרש על פי מה שכתב בספה"ק נועם אלימלך מהרה"ק מליזענסק זי"ע לפרש מאמר הפסוק והיה ביום השישי והיינו והיה משנה, היינו אשר באם קדושת השבת יוצא לקראת האדם תיכף ביום השישי בבוקר אז מזה הוא סימן אשר תורתו שלמד בימי השבוע היתה תורת אמת, וזה והיה משנה זה תלמיד עיין שם, והנה יוסף רומז על יום השישי ספירה שישית שהוא יסוד צדיק ויהודה בחינת מלכות מדה שביעית שהוא שבת קודש, וזהו ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף היינו באם נשלח לקראתו עוד ביום שישי הרגשת קדושת שבת קודש, וכמו שאומרים (בתפלת ליל שבת קודש) בואו ונצא לקראת כלה כי גם הכלה שבת מלכתא יוצאת לקראתינו, אז הוא הסימן להורות לפניו גשנה, היינו כל מה שעוסק בהוראה ולימוד היה תורת אמת לשמה, למען להגיש ולקרב עצמו אל הקדושה. (אמרי נועם)

קדושת השבת

ויגש אליו יהודה וכו', כי שבת היא בחינת א"י, והנה אמרו ז"ל בש"ס כי בא"י אין הכעס שורה, ע"כ גם ש"ק שהיא בחינת א"י סגולה להשקיט הכעס. ונדוע מדברי התיקונים אשר בש"ק הולכים התפלות מהצדיק להקב"ה כביכול בלי ממוצא משא"כ בשאר ימות החול שהולכים ע"י מלאך מט"ט. וע"כ יהודה שבא אל יוסף להשקיט כעסו אמר בי אדני, כי שבת היא בחינת מלכות נגד ספירה שביעית שהוא יום ז' בשבוע, ע"כ יהודה שהוא בחינת מלכות רומז על ש"ק, ואמר בי אדני שיש בי כח שבת אשר אז ידבר נא עבדך דבר באזני אדני כי בש"ק מדברין כל הדיבורים באזני אדני והולכים להשי"ת כביכול בלי ממוצע, ולזאת אל יחר אפך, כי ש"ק הוא תיקון להשקיט הכעס. (עטרת ישועה)

סעודות שבת

ויאמרו החייתנו נמצא חן בעיני אדני וכו' וישם אותה יוסף לחוק וכו' על אדמת מצרים לפרעה לחמש, הנה הרב מברטנורה ז"ל כתב דגמ"ח בממונו יש להם שיעור שיתן בכל פעם חמישית מהריוח שבנכסיו ע"ש, ובזה נ"ל דלכן מצוה לאכול בשבת ג' סעודות משום דאכילת האדם שהוא שלא בקדושה אין עולה למעלה רק ע"י אכילה דשבת ולכן אנו אוכלין ג' סעודות שיעלה על החומש מכל הסעודות

שאדם אוכל בכל השבוע דהיינו שתים בכל יום ויום מימי החול, עולה י"ב וג' דשבת עולה לט"ו נמצא שהגימ"ל סעודות דשבת הם החומש מכל הסעודות והוא כולה קודש ועי"ז הוא מעלה כל האכילות שלא בקדושה, וזה וישם אותה יוסף לחק על אדמת מצרים דזה שאינו בקדושה הוא נקרא מצרים לתת החומש וזה לפרעה לחמש. (אך פרי תבואה)

שבת אחים

ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף, יוסף הוא בחי' צדיק יהודה הוא בחי' שבת וע"כ כשנפגשו שניהם הצדיק עם בחי' שבת, המשיכו השפעה בבני חיי ומזוני. לחם, הוא מזוני. לפי מרומז על חיי שהדבור שבפה הוא עיקר חיות האדם. הטף הוא בני. ואבי הק' ז"ל אמר ועמך כלם צדיקים, שע"י שיושבים בשבת אחים גם יחד בש"ק זוכים לבחי' צדיקים, ויכולים להמשיך כל מיני השפעות טובות בני חיי ומזוני, והיינו שא"ל הקב"ה לשבת כנסת ישראל יהיו בן זוגך, כנסת הוא לשון כנוס גם יחד, ע"י שיושבים גם יחד בשב"ק זה יהיה בן זוגך לקבל השפעת הש"ק. (בית אברהם)

לימוד בשב"ק

אל תרגזו בדרך. וכתב רש"י ז"ל אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגזו עליכם הדרך, והנה לכאורה קשה הלא אדרבה אחז"ל מי שאין עמו לוי' בדרך יעסוק בתורה שהתורה משמרת אותן, וא"כ למה צוה עליהם שלא יתעסקו בדבר הלכה, אמנם י"ל דהנה מבואר בהאר"י ז"ל דתיבת הריעו לד' כל הארץ הוא ר"ת הלכ"ה השתחוו לד' בהדרת קודש הר"ת הוא קבל"ה, וכתב דבימי החול צריך ללמוד הלכה ובשבת קבלה ע"כ, והנה ידוע דיוסף הוא בחי' שבת ולכן צוה להם שלא ילמדו הלכה רק קבלה. (אך פרי תבואה)

א"ה, ע"י עוד בענין זה בברך משה [ויקהל עמ' רסו]

בכי בשבת

ויפול על צווארי בנימין וגו', ואחז"ל על ב' בהמ"ק שיהיו בחלקו של בנימין ועתידין ליחרב, ונתקשיתי הא היה בשבת דהא וטבוט טבח והכן ה' בע"ש כדאי' במדרש [ב"ר צ"ב ד'] ולא הותרה אלא בכיה של דבקות ושמחה כמ"ש ט"ז או"ח סי' רפ"ח, וי"ל ע"ד מזמור לאסוף ששפך חמתו על עצים ואבנים והיתה בכיה של שמחה. (חתם סופר)

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

בא ברוך ה'

באותות כבוד ואהבה, נקדם בברכת ברוך הבא, את פני הדרת גאון האי גברא רבא, המאור הגדול לממשלת התורה, מורה ודאין בעוז ובתפארה, נזר יופי כליל תפארת, לבית אבותיו עטרת, אוון קשבת לכל אשר אליו פונה, ענוות חן נסוך על פניו, ושמו הטוב בזיכוי הרבים הולך לפניו, נאה דורש ונאה מקיים, בהרבצת תורה ויראת שמים, עומד לנס קהילתו, על ישראל הדרתו, כש"ת

הגה"צ המפו'

רני אברהם צבי הלוי וואזנער שליט"א

נכד כ"ק מרן פוסק הדור בעל שבט הלוי שליט"א

אבדק"ק סאטמאר מאנסי יע"א

לרגל הופעתו בשערי עירינו

יהא בואו לברכה, ויזכה לרומם קרן התורה והיראה אלף פעמים ככה, ובכל אשר יפנה ישכיל בהצלחה, וימשיך בהרבצת התורה ברבי' והמשכה, להשיב לשואלים דבר ה' זו הלכה, מתוך תענוג ונחת והרווחה, עד ביאת מלכא משיחא.

המקבלים פניו בהדרת כבוד ויקר

הנהלת הקהילה

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

השקל ולא שקל שלם, להורות על האחדות והשלום שצריך כל אדם מישראל להתחבר עם חבירו ורק אז הרי הוא שלם, ומהאי מעמא לא הביאו כל אחד עגלה לעצמו אלא עגלה על שני הנשיאים ביחד עכ"ד, והנה כתבו בעלי התוספות עה"פ וירא את העגלות כמו שנאמר שש עגלות צב, וי"ל שיוסף הצדיק השיג וידע כי אף כשיבשרו ליעקב דעודו חי יהיה בצער על הפירוד בין שבטי יה, לזה בקש לבשרו כי כבר השלימו בנייהם לכן שלח לו שש עגלות צב המורה על שלום ואחדות בין י"ב השבטים. (ברך משה)

☆

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר וגוי כי כמודך כפרעה, ונלאו כל חכמי לב לבאר דברי יהודה, ויתבאר בהקדם אמרי קודש דמתאמרא משמיה דהרה"ק רי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע אהא דאיתא בזוה"ק שבנ"י יפקו מן הגלות רק אחר שיבכו בכי דמעוה כה רב שיבטלו הבכי דמעוה שבכה עשו קמי אביו, וקשה הלא מעת החורבן כבר בכו ישראל נהרי נחלי דמעוה ואיך אפשר שעדיין לא כלו דמעוהו של עשו, אולם ידוע דמין במינו אפי" באלף לא בטיל ומין בשאינו מינו בטיל בשישים, והנה עשו בכה על הברכות שהיו דברים גשמיים מטל השמים ומשמני הארץ, ובכיותיהם של ישראל הם גי"כ על דברים גשמיים, הב חי ומזוני, הוא מין במינו, ולכן לא בטלים הדמעוה של עשו, אבל אם יהי בכיותינו על גלות השכינה ועל צער של מעלה, אז יתבטלו דמעוה של עשו מין בשאינו מינו, עכ"ד ודפח"ה, אולם בעוה"ר כבר עברו שנה אחר שנה

ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי. ואפ"ל בהקדם מה שאהו"ל לעולם ירגזו אדם יצר טוב על יצר הרע נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה ואם לאו יקרא ק"ש ואם לאו יזכור לו יום המיתה, והקשו המפוי ההול"ל מיד יזכיר לו יום המיתה, ותני כי הזכרת יום המיתה גורם לעצבות, אכן יעקב אבינו שהיה שרוי בצער והתאבל על יוסף ימים רבים לא שרתה עליו שכינה, לא היה אפשר לו לנצח את היצה"ר ע"י תורה וק"ש ומתוך שמחה של מצוה, והוצרך לנצחו בזכרון יום המיתה, וזה ירמוז במאמר הכתוב כי ארד אל בני אבל שאולה, היינו דע"י צער האבילות על יוסף שנסתלקה ממנו שכינה הנני מוכרח לירד ממדרגתי ולנצח את היצה"ר ע"י זכרון יום המיתה, ובוזה יתבאר לנו לנכון מאמר הכתוב ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם, כי עד עתה היה נחוץ לו זכרון יום המיתה בכל עת, אמנם כעת לא אמות רק פעם אחד בעת יבא יומי ויגיע קצי, וכל עוד שאהיה בחיים לא אצטרך לזכרון יום המיתה רק אוכל לנצח את היצה"ר מתוך שמחה של מצוה ע"י תורה וק"ש, ופ"י הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי ואוכל לעבוד הבו"ית מתוך שמחה. (דברי יוא"ל)

☆

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם. ונל"פ עפ"י ששמעתי ממרן דו"ז זללה"ה לבאר הטעם שהביאו הנשיאים שש עגלות צב, עגלה לשני הנשיאים ביחד, דהנה האלשיך הקי הביא בשם הרי"ש אלקב"ן ז"ל טעם על מה שצוה השי"ת להביא מחצית

ועדיין לא עלתה אריכת בת עמי שעוד לא שבנו להיות דעתינו מתכוונת בתפילה בלתי לשם חי לבדו, ובפרט שהדורות נחלשין ואזלין ולא שייך אף לתבוע מינן שיהי בנו ישרי דרך באופן שלא היתה אף בדורות הקודמים, וע"כ נראה להמליץ טוב לבקש נחמה למצוא תרופה לומר אליבא דהילכתא דעדיין יש לדמעוהו של עשו להבטל, הגם שמתכוונים בתפילה לשם גשמיות, והוא עפ"י דקיי"ל הילכתא דאף דמין במינו לא בטיל, מ"מ אי הוי מין במינו ושאינו מינו, אמרינן סליק מינו, ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו, וכמו"כ נאמר אנן דמאחר שבנ"י הרי הם מתכוונים בכל פנים לשם שמים גם בצרכותיהם הגשמיים, שרוצים בממון גם בכדי ליקח ממנו תכשיטי מצוה ותפילה ולולב, וכיוצא בהם, ע"כ אמרינן סליק מינו, ושאינו מינו הוא הכוונה לשם שמים רבה עליו ומבטל דמעוהו של עשו, ובוזה נשוב בביאור מקרא קודש דהנה כתב אי"ז זללה"ה ביי"ל עה"פ ויגש אליו יהודה דקאי על איש יהודי הניגש לתפילה לפני הקב"ה עכ"ד, ולפי דרכינו יומתק הכתוב ויגש אליו להשי"ת יהודי להתפלל ולהתחנן לפניו ויאמר בי אדוני כלומר אע"פ שהנני מבקש על צרכי גשמיות מ"מ הרי כל רצוני היא כדי שאוכל מזה לעבוד את ה', ע"כ ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ויהי תפילתי ודמעתי נשמעת ומתקבלת למעלה, ואל יחר אפך בעבדך, שלא יתבטל דמעוהו בתוך דמעוהו של עשו, אלא אדרבה ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה להי המלוכה במהרה בימינו אמן.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שלי"מ"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו וגוה מפיקים

בשפתי צדיקים

ויגש אליו יהודה

בחורף האחרון לימי חייו של הסבא קדישא מראדושיץ זצוק"ל. בשנת תרי"ג, יצאה גזירה מפעטרבורג שכל אחד מחויב לעמוד על המבחן לעבודת הצבא, וכשנתוודע הדבר להרה"ק מראדושיץ זצוק"ל הרעיש עולמות על זה לבטל רוע הגזירה, ושלח חסיד אחד עם ספר תורה בידו על הציון של היהודי הק' מפרשיסחא זצוק"ל לבקש רחמים שיתבטל הגזירה [כידוע שהיהודי הק' הבטיח לתלמידיו לפני פטירתו, שאם יהי חלילה עת צרה ליעקב אזי יאספו עשרה אנשים וילכו על קברו וס"ת עמהם, ויתפללו שמה וממנה יושעו] ונגשו אליו מקצת מתלמידיו הק', ושאלו אותו מה שאסר הנודע ביהודה לילך לבית הקברות עם ס"ת שמא ימצא חסר אפי' אות אחת דיכול לגרום ריעותא ח"ו, והשיב להם בזה"ל: מה שאסר הנוב"י הוא מחשש שמא ימצא חסר, ועל זה אני סומך על היהודי הק' שצוה לעשות כן שבוודאי לא יארע דבר תקלה וריעותא עי"ז ח"ו, והיה אז על שב"ק פר' ויגש בעיר פרשעדבראז, ואמר בסעודת ליל שב"ק תורה על הפסוק ויגש אליו יהודה, היינו שהכנסת ישראל שנקראים יהודה, נגשים לפני הקב"ה בתפלה ובתחנונים, ואומרים ואל יחר אפך בעבדך, שאל יחר אפך לגזור עלינו גזירה רעה ח"ו, כי כמוך כפרעה, שאם תגזור ח"ו יהיו צדיקים שיבטלו אותה וכמאמרם ז"ל הקב"ה גוזר והצדיק מבטלה, וא"כ כי כמוך כפרעה מה פרעה גוזר ואינו מקיים וכו' על כן מוטב שלא תגזור כלל, ואח"כ אחז הסבא קדישא בזקנו, ואמר שמובטח הוא שכל זמן שהזקן הזה יהא בעולם לא יקחו את בני ישראל לצבא, וכן היה שאחרי השבת בא שליח מיוחד מפיעטרקוב כי נתבטלה הגזירה. (נפלאות הסבא קדישא)

שמני אלקים לאדון לכל מצרים

בעת אשר ישב הרה"ק מרוז'ין זצוק"ל בטשערנאוויטץ, לאחר שברח מרוסלאנד, וממשלת רוסלאנד ביקשו ממדינת עסטרייך שיחזירה לרוסלאנד, ושלחו מעסטרייך אנשים נכבדים לוועין הבירה, והצליחו לפעול שם שהרה"ק מרוז'ין יוכל להישאר בעסטרייך בלי שום מפריע, ובבוא הבשורה הטובה לטשערנאוויטץ, אמרו לו האנשים משם, הלא כעת ראינו כי רצון יראיו יעשה, ולא הועיל כל השתדלות מדינת רוסלאנד לעשות כנגד רצונכם, וידענו גם ידענו כי לו הואלתם לשבת שם ברוסלאנד יודעים אנו שהשי"ת הי' ממלא רצונכם וכל כלי יוצר עליך לא יוצלת, והשיב להם הרה"ק מרוז'ין זצוק"ל יוסף הצדיק בשבתו במצרים שלח

להודיע לאביו יעקב שבארץ כנען, שמנו אלקים לאדון לכל מצרים, ויש להבין מה בישר לאביו שזכה להיות שר על "ציגאנערס" אמנם הפי' כך הוא, האבות הקדושים ישבו כולם בארץ כנען ופירסמו כולם אלוקותו ית', אמנם בארץ מצרים לא נודע דבר, וזהו שבישר לו, כה אמר בנך יוסף [תיבת "כה" הוא כינוי להשכינה הק'] שהשכינה הק' מכריז ומודיע "בנך יוסף שמנו אלקים לאדון לכל מצרים" פי' שיוסף הצדיק פירסם אלוקותו והשריש בתוך המצרים שהוא ית' הוא אדון כל, וזהו בוודאי בשורה טובה ליעקב, וסיים הרה"ק מרוז'ין בלשונו הקדוש: בארץ רוסלאנד כבר ישבו אבותי הקדושים והודיעו ופירסמו בשם אלוקותו ית' ולכן באתי הנה, כי פה לא נודע עוד מאומה. (נר ישראל)

כמה ימי שני חיך

הגאון ר' ארי' לייב בעל "שאגת אריה" זצ"ל נתקבל לעת זקנתו והוא כבן שבעים שנה לרב בעיר מיץ, והגיע לשם בשבוע של פרשת ויגש ובבואו אל העיר הגיע אליו שמועה שיש בין בעלי הבתים שאין דעתם נוחה ממנו והם מרננים על מינוי זה של רב בא בימים, ביום השבת בעמדו לדרוש בבית הכנסת את דרשתו הראשונה, פתח השאגת ארי' ואמר: בפרשתן - פרשת ויגש - אנו מוצאים שבשעה שבא יעקב אבינו למצרים שאלו פרעה "כמה ימי שני חיך" והשיב לו יעקב "ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיך" ולכאורה הלא בעצם הדבר מוקשה ראשית מה לו לפרעה לדעת בן כמה הוא, שנית מפני מה השיב לו יעקב על שאלה שלא נשאל כלל, ומה ראה להוסיף ולומר "מעט ורעים היו ימי שני חיך, אלא משראה פרעה שעם בואו של יעקב למצרים נתברכה הארץ, הנילוס עלה והרעב פסק, היה חושש שמא אין אושר זה שמור לאורך ימים דהלא יעקב זקן ובא בימים, לפיכך שאל למספר שנות חייו, אך יעקב ירד לסוף כוונתה של השאלה, ולפיכך השיב "ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים" אני נראה זקן מכפי שאני באמת, בסך הכל אני בן מאה ושלושים שנה ומעט הוא "ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי" שהאריכו ימים ממני, ומראה פני זקנים כל כך מפני ש"רעים היו ימי שני חיך" וקפצה עלי הזקנה בלא עת, כן הדבר עמדי - סיים השאגת ארי' - אין אני זקן כפי שאני נראה בעיניכם, הזקנה קפצה עלי מחמת החיים הקשים מאוד שידעתי, שסבלתי דחקות ורדיפות ומחלוקת אין קץ, אבל אני מבטיח לכם שעוד אוסיף לישב על כס הרבנות למעלה מעשרים שנה, וכך היה. (דור דעה)

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים,
בפתור ופרה משוקדים

יפה הוכרח לומר שיוסף סיכן את עצמו שלא לבייש את אחיו, אבל אם הי' מדבר עם אחיו בלשון הקודש אשר אין המצרים מבינים הלשון שוב אי אפשר לומר דאמר הוציאו כל איש מעלי בכדי שלא לביישם וסיכן את עצמו, וע"כ צריך לומר כטעם הב' שהוציאו כל איש מעליו כדי להראות שאין ירא מהם בעבור שלכם שלם עמהם וכמים פנים אל פנים, והשתא א"ש והנה עיניכם רואות במה שהוצאתי כל איש מעלי אתם רואים שלבי שלם עמכם ואת"ל דלמא סכנתו את עצמי שלא לבייש אתכם לכן אמר כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש שאין המצרים מבינים ואין כאן בושה.

☆☆☆

וישלח את אחיו וילכו ויאמר להם אל תרגזו בדרך. פרש"י אל תתעסקו בדבר הלכה שמא תרגזו עליכם הדבר והקשו המפוי מדוע לא הזהירים יעקב ג"כ כשהלכו למצרים שלא יתעסקו בדבר הלכה. והנל"פ עפ"י"מ שאחז"ל (מגילה ט"ז:) גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם שהרי יעקב נענש על הכ"ב שנים שהי' בבית לבן ולא קיים כיבוד אב, אבל על הי"ד שנים שהי' בבית שם ועבר שלמד שם תורה לא נענש עי"ש, והנה עונשו הי' שנעלם ממנו יוסף כ"ב שנה וסבר שמת, והשתא יש לומר דיעקב לא הוצרך להזהירם שלא יתעכבו על הדרך כדי לעסוק בדברי תורה דהא מעצמם ג"כ ידעו זאת שאסור לעסוק בתורה ולהתבטל מכיבוד אב, דהא עדיין לא ידעו שיוסף חי והיו סבורים דעל הי"ד שנים שהי' יעקב בבית שם ועבר ג"כ נענש א"כ חוינן דכיבוד אב עדיפא מתלמוד תורה דהא כבר עבר כ"ב שנה ועדיין לא נודע לו מיוסף ומשו"ה לא הזהירם יעקב על זה. אבל יוסף שפיר הוצרך להזהירם דהא השתא ראו שיוסף חי ולא נענש יעקב על אותן השנים שלמד בבית שם ועבר א"כ שמעינן מהכא דגדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם ומשו"ה הוצרך יוסף להזהירם שלא יעסקו בדבר הלכה, רק תמהו להחיות רוח יעקב אבינו.

☆☆☆

ויברך יעקב את פרעה. וברש"י מה ברכה ברכו שיעלה נילוס לרגליו ומברכתו של יעקב ואילך הי' פרעה בא על נילוס והוא עולה לקראתו, ותמהו המפוי מה דקשה לרש"י מה ברכה ברכו האם חסר ברכות בעולם, וגם מה שסיים ומברכתו של יעקב ואילך מאי בעי בזה, ונל"פ עפ"י"מ במדרש שפרעה עשה עצמו אלוה וא"כ כשיבוא אחד ויברך אותו תזכה לחיים הלא יתקצף ויאמר הרי אני אלוה והברכות מסורות בידי והיינו דקשה לרש"י מה ברכה ברכו, אך הנה הוכחתו של פרעה שהוא אלוה שהרי הנילוס יוצא לקראתו כמ"ש לי יאורי ואני עשיתיו וא"כ אי אפשר לו לעשות עצמו אלוה כי אם מאותו זמן ואילך וז"ש רש"י ומברכתו של יעקב ואילך דייקא הי' הנילוס עולה לקראתו וא"כ שפיר הי' יכול לברכו.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. ויל"פ דהנה לעיל כתיב "ולא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם" ולכאורה קשה מנא להו שהיה ליוסף מליץ כיון שלא שמע לשונם, דילמא משום שאין דרכו של מלך לדבר עם ההדיוט כי אם ע"י מתרגם, כמו שמצינו לגבי אחשורוש (אסתר ז' ה') ויאמר הלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה, ואמרו חז"ל (מגילה ט"ז:) שדיבר אתה ע"י תורגמן עד שנודע לו שהיא ממשפחת שאול המלך, ואם אמרו כן באשתו של מלך, מכ"ש עם ההדיוטות, וי"ל שהם לא חשבוהו למלך ממש, רק למושל ממונה מפי המלך, ואם כן היה יכול לדבר בלא תורגמן, ועל כרחק מה שהוצרך למתרגם הוא מפני שאינו מבין לשונם, אמנם עתה ראו שדן דין לעצמו ואמר "הוא יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום" ראו כי בידו לעשות מה שלבו חפץ והרי הוא מלך ממש, וא"כ על כרחק מבין הוא שבעים לשון, שהרי במצרים לא היו מעמידים מלך אלא אם כן ידע בשבעים לשון, ונמצא מה שהעמיד מליץ הוא מפני כבודו, על כן ניגש אליו עכשיו יהודה ואמר ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, ולא ע"י מליץ, כי המליצה נשחתת כשמתרגם דבריו, "ואל יחר אפך בעבדך" כאילו אני חושדך כמערים להעמיד מליץ אע"פ שאתה מבין לשונינו, זה אינו, "כי כמוך כפרעה" שאתה כמלך כפרעה שאינו מדבר אלא ע"י תורגמן.

☆☆☆

ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. י"ל בדרך הלצה דהנה רש"י כתב כאן ג' פי' על כי כמוך כפרעה ונראה כי כולו כחדא אזלי דהיינו שביקש יוסף שהוא רוצה לדבר בלי מתורגמן, כי חשד שהמליץ אינו מתרגם היטב את דבריו, ועל ידו מתעקמים כל הדברים שמדברים הם, ובתורת ראייה אמר לו, ראה, הרינו אומר לך שלש מילים אלו "כי כמוך כפרעה" וכונתי היא באמת טובה כלומר "חשוב אתה בעיני כמלך", אבל המתרגם יכול לעקום את כונתי, שרצוני לומר "מה פרעה גוזר ואינו מקיים" או לאידך פירושא "אם תקניטנו אהרוג אותך ואת אדונך", וכדומה כוונות שונות. (לקוטי בתר לקוטי)

☆☆☆

והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם. ופרש"י כשם שאין בלבי שנאה על בנימין כך אין בלבי שנאה עליכם, כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש, וצריך ביאור מה נתינת טעם היא שבוה שמדבר עמהם בלשון הקודש זה סימן והוכחה שאין בלבו שנאה עליהם, אך נראה לפרש דאיתא במדרש ב' דיעות חד אמר שלא עשה יפה במה שהוציאו כל איש מעלי, כי אם הי' אחד מאחיו בועט בו והורגו הי' מת תחת ידו, וחד אמר יפה עשה כי יוסף ידע בעצמו איך שלבו שלם עמהם וכמים פנים אל פנים כן לב האדם לאדם, והנה למ"ד שלא עשה

והרשת והקרת

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

בענין גדרי ודיני כיבוד אב ואם

שנתגרשו, אז קי"ל שיכול ליתן לאיזה מהם שירצה, א"כ ה"נ אפ"ל הכא שכיון שאמו איננה בחיים (דהרי אמו ואביו מתו והשאירו לו צוואות סותרות) א"כ אין אמו חייבת בכבוד אביו, וא"כ הברירה בידו לקיים או דברי אביו או דברי אמו כמו שמצינו בגירושין דמה יש בין פירוד של גירושין לפירוד של מיתה.

ומביא ראייה מדברי הלויית חן הנ"ל, שכיון שיצחק מת אולא להו סברת האתה ואביך חייבין בכבודו, א"כ ה"נ כיון שאמו מתה אול להו סברת אתה ואמך חייבין בכבודו.

אמנם כתב שם רעק"א דדבר זה נסתר מדברי הב"י (יו"ד סי' שעו) אם מתה אמו מצוה משום כיבוד אם לומר קדיש עליה, אבל אם אביו מקפיד שלא יאמר קדיש צריך לשמוע לאביו, דכיבוד אב עדיף מכיבוד אם, עכ"ל.

ולכאורה לפי דברי הגמ' בקידושין שהבאנו לעיל שאם נתגרשו יכול לעשות כרצון אחד מהם ואיזה שירצה, ולכאורה אמאי במיתה לא נימא הכי ומאי שנא בין מיתה לגירושין, הא גם המות פריד ביניהם וא"כ מעתה אי אפשר לומר הסברא דאתה ואמך חייבין בכבודו, וא"כ דינו כמו בגירושין, ומזה דהב"י פסק שצריך לשמוע לקול אביו משמע איפכא.

ובשו"ת דברי מלכיאל (ח"ב סי' קלו) מביא קושיית רעק"א הנ"ל ומתריך, די"ל דאף שנתגרשו שכבוד שניהם שווים, מ"מ אם אחד צווה לעשות דבר שיש לו הנאה מזה שלהאחר יהיה מזה צער מזאת הפעולה, אז אסור לו לעשותו, אע"פ שכבוד שניהם שווה, מ"מ זה עדיף טפי שלא לצער חד מינייהו.

וזה כתב הב"י כאן בדינו דאף אי נימא שלא שנא מיתה מגירושין ואף לאחר מיתה שניהם שווים, מ"מ אין לו לשמוע לצוואת האם ולומר קדיש כיון שבאמירתו הוא מצער את אביו, וא"כ האי עדיף טפי, ולא מצד דכיבוד אביו טפי מכיבוד אמו אלא מטעם שהוא מצער אותו בפעולה זו, ובסהאי גזנא אמרי' דאסור לעשותו כדביארנו.

והחזון איש באהע"ז (סי קמח לדף לא.) מיישב דברי הב"י מקושיית רעק"א, דאפי' אם ננקוט כדברי רעק"א שלאחר מיתה הויא כלאחר גירושין וכבוד של שניהם שווים, מ"מ כשיש סתירה ביניהם יש לעשות עפ"י כללי התורה, כמו הכלל בכל עשה שאינו דוחה עשה דאמרי' ביה שב ואל תעשה עדיף, וא"כ אף בנתגרשה ורצון האב ורצון האם סותרין זה את זה הנה אם שניהם בקום ועשה או שניהם בשב

בפרשתן (ויגש מ"א) ויזבח זבחים לאלוקי אביו יצחק, פירש"י חייב בכבוד אביו יותר מכבוד זקינו, כן איתא במדרש שעל כן אמר אלוקי יצחק ולא אלוקי אברהם.

והקשה הרמב"ן בפרשתן דהוי ליה למימר אלוקי אברהם ויצחק, כמו"ש פיר' וישלח (ל"ג) וסוף ויצא (ל"ג).

וכתב בספר למית חן דאז היה עדיין יצחק בחיים, ואינו בדין שיתחייב בכבוד אביו יותר מכבוד זקינו, דהרי איכא סברא דאתה ואביך חייבין בכבודו כדאמרי' בקידושין (ל"ג) אבא אומר השקיני מים ואמא אומרת השקיני מים, אביו קודם דאתה ואמך חייבין בכבודו עיי"ש, על כן אמר אז אלוקי אברהם ואלוקי יצחק.

אך חידש הלויית חן – דכל זה אינו אלא כשאביו בחיים חיותו, שאז שפיר הוי גם האב חייב בכבוד הזקן, ע"כ שייך שפיר הסברא שאתה ואביך חייבין בכבודו, משא"כ הכא שיצחק מת, לא היה חייב לכבד את אברהם רק על יעקב שהרי יצחק נעשה חפשי מן המצות, וכיון שהיה מחויב לכבד אביו יותר מכיבוד זקינו, ע"כ תלה רק ביצחק ואמר אלוקי אביו יצחק, וא"כ סרה קושיית הרמב"ן.

והנה בשו"ת רעק"א (סימן ס"ח) נשאל ע"י הגאון ר' משה זאב אב"ד ביליאסטאק ז"ל בעמח"ס אגודת אזור, באחד שיש לו צוואה מאביו כגון להוציא ממון על דבר מסוים, ויש לו צוואה מאמו להיפך שלא להוציא ממון לדבר פלוני, השאלה למי חייב לציות.

רוצה לחדש הגאון הנז' דהרי צוואת אביו הוא בדבר שיש בו חסרון כיס וצוואת אמו הוא בדבר שאין בו חסרון כיס, דהרי קי"ל (ביו"ד סי' רמא) דכיבוד אב משל אב, דהיינו שחייב לכבד אביו רק מכספו ולא צריך להוציא מממון שלו לקיים כיבוד אב דהיינו שמאכילו ומשקהו מממונו של אב.

א"כ אפ"ל דאע"פ שבכולי עלמא כיבוד אב קודם לכיבוד אם, מ"מ הכא הרי פטור לקיים כיבוד אב כיון שבדברי אביו יש לו חסרון כיס והוא מחויב רק משל אב, וממילא נשאר רק חוב כיבוד אם, וא"כ יהיה "חייב" לציות לדבריה, כך רצה לחדש הגאון הנז'.

וע"ז השיבו הגאון רעק"א, דהדבר פשוט שאין איסור להבין לעשות כרצון אמו כיון שיש בדברי אביו חסרון כיס, מ"מ י"ל דדמי להא דאמרי' בגמ' (קידושין לא.) כששניהם נתגרשו, ואבא אומר השקיני מים ואמא אומרת השקיני מים דעתה אי אפשר למימר אתה ואמך חייבין בכבודו כיון

שהיתה לה בשעה שהיתה מצווה ועומד לכבד את בעלה, א"כ אין רצונה יכול לחייב את הבן לעבור על דברי אביו, משא"כ בגירושין שהבן מצווה לשמוע בקול אמו מפני רצונה שיש לה עכשיו, ועכשיו אינה מצווה לכבד את בעלה.

ובהגהות אחיזה בעקב מביא דבריו הנ"ל וכתב שלכאורה כפי הנראה הגאון רעק"א דלא ניחא ליה בתירוץ זה, אפ"ל דסבר דנהי דלאחר מיתה אין לה "רצון" שיחייב את הבן אלא מה שהיה לה קודם מיתתה ואז היתה עדיין כפופה תחת בעלה לקיים רצונו, מ"מ אבתי לאחר מיתתה שייך "כבוד שלה או לכל הפחות דין מורא אמו וכדין מכבודו בחייו מכבודו במותו, וממילא זה יכול את הבן גם עתה לקיים דבריה, וע"ז שפיר הקשה רעק"א שבוזה לא שייך הסברא שאתה ואמך חייבין בכבודו וא"כ מאי שנא מגירושין, ודו"ק.

ובשו"ת בצל החכמה (חלק ה' סי' ט"ו אות ז') הביא קושיית רעק"א ומיישבו דשפיר איכא נפק"מ בין מיתה לגירושין, דמבואר ביבמות (נה) דגם אחר מותה נקראת עדיין שארו, דאמרי' בגמ' שם דהוי אמנא דהאיל ולאחר מיתה נמי איקרי שארו ליחייב עליה כאשת איש קמ"ל, וכן משמע בתוס' ד"ה מה וכו' בבבא בתרא (קיד:).

אמנם זה דווקא כשהאשה מתה הבעל עדיין בחיים חיותו דבוה מצינו שהתורה קרא לאשתו כשהיא מתה שארו (בויקרא כא.ב), אבל כשהבעל מת והאשה קיימת על כרחך פקע השארות לגמרי, דאל"כ איך מותרת להנשא לאיש אחר אחר מות בעלה.

וכן איתא בחי' הרמב"ן ב"ב (ס) שכ' שכיון שהיא מותרת להנשא לאחר הרי היא קונה את עצמה במיתת הבעל, וכן כתב היד רמב"ב (שם אות מא) דבמת הבעל קתה האשה את עצמה לגמרי, וכן כתב להדיא הקרן אורה ביבמות (נה) דדוקא במיתת האשה נשארת עדיין שארו אבל לאחר מיתת הבעל לא דאחר מיתת הבעל בעל כרחך לאו שארו היא מדשריא לעלמא להנשא, עיי"ש.

ומוכן מאליו דה"ה גם ע"י גירושין פקע השארות לגמרי מדמותרת להנשא לאחר, וכמו שכתבו התוס' בב"ב (ס) דשארות פקע ליה ע"י מיתה כמו "בגירושין" עיי"ש.

וא"כ מובן שפיר דברי הב"י דדוקא בתגורשה אמרי' בקידושין שיכול לשמוע למי שירצה וכבוד שניהם שווים, לפי שע"י הגירושין נפקע לגמרי השארות לאמו והיא קונה את עצמה לגמרי כלשון הרמב"ן הנ"ל, ואין בינו ובינה אחר הגירושין כלום, משא"כ במתה אמו בחיי בעלה הרי היא נקראת עדיין שארו ונמצא שאותו שארות שבגללה היתה חייבת בכבודו עדיין לא פקע, ולכן נהי דלגבי דיחה שהיא מתה אי אפשר לומר שהיא חייבת בפועל בכבוד בעלה, מ"מ לגבי הבן עדיין כבוד אביו קודם, כיון שאמו עדיין שארו של אביו, ומחמת שארות זו התחייב הבן להקדים כיבוד אב לאם, ושארות זו עדיין לא פקעה, ועיי"ש מה שהאריך בד' רעק"א.

ואל תעשה י"ל שאיזה שירצה יקדים, אבל כשאחד מהם הוא בקום ועשה והשני הוא בשב ואל תעשה י"ל שב ואל תעשה עדיף, וממילא הכא נמי כשהאמו אומרת שיאמר קדיש עליה ואביו אומר לו שלא לומר קדיש, אפי' אם שניהם שווים אפ"ה י"ל שצריך לשמוע לקול אביו משום ששב ואל תעשה עדיף, וע"כ פסק הב"י שאין לו לומר קדיש, ודו"ק.

ובהגהות אמרי' כהן (מאב"ד מאנקאטאב ז"ל) גם מביא קושיית רעק"א מאי שנא מיתה מגירושין, ומתרצו כעין הנ"ל, דהרי הכא אם יעבור על דברי אביו ויאמר קדיש על אמו יהיה עובר על כיבוד אב בקום ועשה, משא"כ אם יקיים דברי אביו ולא יאמר קדיש הרי יעבור על כיבוד אם רק בשב ואל תעשה, וא"כ בכהאי גוונא אמרי' שיקיים דברי אביו ויעבור רק בשב ואל תעשה ולא יקיים דברי אמו ויעבור על קום ועשה, וכהאי גוונא מצינו שאמר ר' יהושע לר' אליעזר בענין בל תגרע ובל תוסיף בעירובין (ק) ובר"ה (כה:).

אמנם בסוף דבריו מפקפק בתירוץ דהרי לפי"ז יהיה הדין אם יהיה להיפך דהיינו שהאב צוה לו לומר קדיש ואמו מקפדת, הדין יהיה שצריך לשמוע לקול אמו כיון שאם ישמע לקול אביו יהיה עובר על כיבוד אם בקום ועשה ואם ישמע לקול אמו יעבור על כיבוד אב רק בשוא"ת, ולכאורה מדברי הב"י משמע דבכל אופן כיבוד אב עדיף מכיבוד אם, מדסתם ולא פירש באופן כזה שיהיה להיפך, וא"כ נסתרו דברינו והדרא הקושיא של רעק"א לדוכתייהו.

ע"כ רוצה לחדש דהחילוק הוא דדוקא בגירושין דאמו בחיים ויכולה לכבד את בעלה, ואינה מכבדת אותו מפני שהגירושין פטרה, א"כ פטרו גם הבן לכבד את אביו יותר מלכבד את אמו, משא"כ במיתה שאין ביכלתה לכבד את בעלה, אז לא פקע החיוב מן הבן לכבד יותר את אביו מאמו, כיון שגם אמו חייבת בכבודו אם היתה יכולה לכבדו רק כיון שמתו אין יכולה לכבדו, וא"כ הבן שהיכולת בידו לכבד את אביו ולהקדים כיבודו א"כ לא נפקע חיובו וצריך לשמוע לקול אביו, ודבריו צ"ב, עיי"ש.

והצמח דוד כתב לתרץ קושיית רעק"א דבתגורשה הבן חייב לעשות מה שצוותה לו אמו משום רצונה שיש לה עכשיו, ועכשיו הרי היא אינה חייבת לכבד את בעלה כיון שנתגרשו, ואע"פ שצוותה לו קודם מ"מ כיון שעומדת עכשיו ברצונה א"כ הרצון של עכשיו עושה על הבן התחייבות וכיון שעכשיו אינה חייבת לכבד את בעלה, נמצא דשניהם שווים אצל הבן, וע"כ אמרי' בקידושין שיכול לקיים את דבריו של מי שהוא יבחר.

אבל בצוואה לאחר מיתה כיון דעכשיו ליכא רצון האם שיחייב אותו, ורק משום רצונה שהיתה לה קודם מיתתה שחייב לקיימה אפי' אחר מותה, א"כ רצונה של קודם מיתתה אינו יכול לחייבו, כיון שהיתה אז עדיין חייבת לכבד את בעלה, א"כ נהי דעתה אינה חייבת לכבד את בעלה כיון שהיא לאחר מיתה מ"מ כיון שכל החיוב הוא מרצון

פניני התורה

פנינים וחידושים בגמרא מס' שבועות
הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נר"נ ע"י אחד המגי"ש

להתרפאות בדברי תורה

אלא רפואת נפשות שנאמר ויהיו חיים לנפך, אבל הבריא שקרא פסוקין ומזמור מתהלים כדי שתגן עליו זכות קריאתן וינצל מצרות ומנזקים הרי זה מותר, עכ"ל.

וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סימן קע"ט) "הלוחש על המכה או על החולה ורוקק ואחר כך קורא פסוק מן התורה אין לו חלק לעולם הבא. ואם אינו רוקק איסורא מיהא איכא וכו'. תינוק שנפגע אין קורין עליו פסוק ואין מניחין עליו ספר תורה, הבריא מותר לקרות פסוקים להגן עליו מן המזיקין".

אמירת תהלים על חולה

והנה באחרונים נתקשו א"כ איך מצאנו ידונו ורגלינו שאומרים תהלים על חולה שיתרפא, וכן קשה על מה שאומרים ב"יהי רצון" שלאחר אמירת תהלים "בזכות ספר תהלים שקראנו לפניך, בזכות מזמוריו וגו' ותשלח רפואה שלימה לחולי עמך ולחולה..." הרי דבר זה אסור.

והנה בהשקפה ראשונה היה נראה דאפשר לחלק ולומר רכל מה דאסור להתרפאות בדברי תורה, הוא רק באופן שקורא הפסוקים בדרך "לחש", אך באופן שקורא תהלים ומתכוון שבזכות אמירת מזמורי התהלים יתרפא דשרי.

אך מדברי הגמרא משמע דאין לחלק בזה דא"כ למה לא תרצה הגמרא דריב"ל כשקרא קריאת שמע על המטה וקרא הני פסוקים קראם כקורא תהלים והתכוון שזכות קריאתן תגן עליו, וכן מהרמב"ם גופא משמע דאין לחלק בזה דהא כתב "אבל הבריא שקרא פסוקין ומזמור מתהילים כדי שתגן עליו וכו' הרי זה מותר" הרי דאף מזמור שלם מתהלים ולא רק פסוקים מסוימים כבדרך לחש רק לבריא מותר ולא לחולה.

בגמרא (ט"ו) "תנו רבנן בשעה שהוסיפו על ירושלים היה אומרים שיר של תודה "מזמור לתודה", בכנורות ובנבלים ובצלצלים על כל פינה ופינה ועל כל אבן גדולה שבירושלים, ואומר "ארוממך ה' כי דליתנו" וגו', ושיר של פגעים "יושב בסתר עליון", ובגמרא יבואר למה נקראת כן, ויש אומרים שבינוי של המזמור הוא שיר של נגעים. מאן דאמר דנגעים מי שאמר שהמזמור מכוון "שיר של נגעים" טעמו הוא משום דכתיב במזמור זה "ונגע לא יקרב באהלך", ומאן דאמר שכוניו של מזמור זה הוא שיר של פגעים טעמו הוא משום דכתיב (שם) "יפול מצדך אלה" ופסוק זה הוא ברכה להצלה מן המזיקים.

מכיון שהוזכר הגמרא "יושב בסתר עליון" מביאה הגמרא ענין אחר הקשור בו: רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קראי היה אומר אותם פסוקים של יושב בסתר עליון וגאני כאשר היה הולך לישון בלילה, שיהיה שמירה למזיקים.

שואלת הגמרא: היכי עביד הכי, והאמר רבי יהושע בן לוי אסור להתרפאות בדברי תורה ומסתמא שה"ה שאסור להגן בהם על עצמו מסכנות הלילה. עונה הגמרא: להגן שאני להגן על עצמו מסכנה שעדיין לא באה, דינו שונה מאשר להתרפא ומותר הדבר".

ומבואר מדברי הגמרא שאסור להתרפא בדברי תורה, ואסור לומר פסוקי תהלים על חולה שיתרפא, ורק בריא מותר לו לומר תהלים שיגן עליו שלא יחלה.

וכן פסק הרמב"ם (פי"א מהל' ע"ז הי"ב) וז"ל: "הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה, וכן הקורא על התינוק שלא יבעת, והמניח ספר תורה או תפילין על הקטן בשביל שיישן, לא די להם שהם בכלל מנחשים וחוברים אלא שהן בכלל הכופרים התורה שהן עושין דברי תורה רפואת גוף, ואינן

חולה שיש בו סכנה מותר

בתוס' (ד"ה אסור להתרפאות וכו') הקשו דהכא אמרינן דאסור להתרפא בדברי תורה, ובמס' שבת (ס"ז:) אמרינן "לאישתא בת יומא לימא הכי וירא מלאך ה' אליו וגו'" הרי לנו דמותר להתרפאות בדברי תורה ע"ז מתרץ התוס' "סכנתא שאני".

אמנם עדיין קשה דאיתא בעירובין (נ"ד) "חש בראשו יעסוק בתורה שנאמר כי לית חן הם לראשך,

חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר וענקים לגרגרתך, חש במעיו יעסוק בתורה שנאמר רפאות תהי לשרך, חש בעצמותיו יעסוק בתורה שנאמר ושקוי לעצמותך, חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר ולכל בשרו מרפא". ובוודאי שהחש בראשו או בגרונו אינם בכלל סכנה א"כ איך מותר להתרפא בדברי תורה.

כשמתכון לרפואת הנפש

מותר

אכן המהרש"א (שבת ס"ז:) כתב לתרץ קושיית התוס' וכן הקושיא שהקשינו מהא דאמרינן חש בראשו יעסוק בתורה, דהא דאמרינן דאסור הוא רק במתכוון לרפואת הגוף בלבד, אך "דודאי אם האדם לומד משום רפואת הנפש שהיא התורה וממילא יתרפא גוף החולה ברפואת הנפש שרי, ולא אסרו להתרפאות בדברי תורה אלא בלוחש על המכה ולא נתכון לרפואת הנפש כלל, אבל בלימוד לרפואת הנפש מועיל לרפואת הגוף ממילא". [ומדויק כן ברמב"ם שכתב "שהן עושין דברי תורה רפואת הגוף ואינן אלא רפואת נפשות"].

העולה לנו מהאימורין למעלה:

- א. לומר תהלים קודם שיחלה שיגן עליו שלא יחלה מותר (גמרא).
- ב. חולה שיש בו סכנה מותר (תוס').
- ג. חולה שאין בו סכנה מותר רק באופן שמתכוון בעיקר לרפואת נפשו וממילא יועיל לגופו נמי (מהרש"א).

הכוננו !!!   **הכוננו !!!**

יורה משפטים   מנחת השערות
שנת תשס"ט   וויליאמסבורג
לפ"ק   יע"א

בעוזהש"ת

אחים לדעה
תושבי וויליאמסבורג שיחיו

הכוננו ! הכוננו !

המסיבה השנתית
למען החזקת כוללינו הקו

כולל "עצי חיים"
צדקת רבי מאיר בעל הנס
המתנוסס לתפארת בבני ברק יצ"ו

תתקיים אי"ה

יום ה' פרשת משפטים
הבעל"ט

ידידים וחסידיים מוקירי תורה ולונדיה
התכוננו ביקרא דאורייתא להחזקת
מבצר התורה ועמוד ההוראה
אשר בצל כנפיה חוסים מאה אברכים ת"ח מופלגים
והוגים בתורה מותוך הדחק על טהרת הקודש
ואלקא דמאיר יעבנו !

הוצור דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם הוספת ביאורים וטעמים שונים

חוקים להורותם

הלכות ברכות (ב)

נערך ונסדר ע"י הרב נחיהל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

דיני עיקר וטפל

היו לפניו שני מיני מאכלים האחד מהם נחשב לעיקר והשני טפל לו, מברך רק על העיקר ופוסט את הטפל.

ובין לענין ברכה ראשונה ובין לענין ברכה אחרונה הדין הוא דהטפל נפטר בברכת העיקר.

ישנם כמה מיני טפל:

(א) שני מיני מאכלים המעורבים יחד שהמין האחד הוא העיקר והמין השני אינו בא אלא ללפת ולהטעים את העיקר או שבא לתקן את העיקר כגון להשוותו מראה יפה וכדו'.

(ב) שני מיני מאכלים המעורבים יחד ושני המינים שווים בחשיבותם ונחשבים לעיקר [כגון סלט פירות].

(ג) שני מיני מאכלים שאינם מעורבים יחד ונאכלים כל אחד לחוד, אלא מין אחד אינו בא אלא מחמת המין השני.

ונבאר הפרטים למעשה:

שני מיני מאכלים המעורבים יחד שהאחד הוא העיקר והשני בא לתקנו ולהכשירו - מברכים עליהם ברכת העיקר והטפל נפטר בברכה זו.

ובין אם מתחילת יצירת המאכל נעשית בעירוב שני המינים בענין שאחד עיקר והשני טפל, ובין אם לפני האכילה עירבבו ב' מינים בענין שרוצה לאכול האחד בתור עיקר והשני טפל בכל ענין מברכים בברכת העיקר.

דוגמאות למעשה:

תבשילים שמערבים בהם מיני תבלינים לטעם ואין להם חשיבות בפני עצמם. וכן דברים שנותנים

במאכלים לתת צבע וריח במאכל או כדי ליפות המאכל דמברכים רק על עיקר המאכל ואין מברכים על הטפל.

ולכן ירקות חתוכים שמניחים אותם על גבי מיני סלטים לקישוט, מאכל ביצה או אבוקדו המקשטים אותם בפרוסות ירקות, או כדמצוי שמניחים ירקות על דג מלוח (בין הבצל שבא ליתן טעם ובין הירקות שמניחים ליופי), או עלי חסה המוגשים יחד עם הדג - בכל אלו כיון דעיקר מטרת האכילה הוא בשביל המין העיקר, ואין בכוננתו ליהנות מהירקות בפני עצמם - אינו מברך על הירקות דהם טפלים למין העיקר.

ורק אם ברצונו לאכול וליהנות מהירקות בפני עצמם - צריך לברך עליהם.

(ב) שקדים ובוטנים מסוכרים [שקדים ובוטנים המצופים צוקער] - מברך פרי העץ על השקדים ואדמה על הבוטנים, ואינו מברך בלחוד על הצוקער, כיון שהפרי עיקר הצוקער בא רק להמתיק (משב"ב סי' ר"ד, ואף אם הסוכר מרובה מהפרי הוא פוסט את הסוכר כיון שהפרי הוא העיקר).

שוקולד או גלידה וכדו' ובתוכם חתיכות שקדים, אגוזים וכדו' - מברך שהכל על השוקולד או הגלידה ואינו מברך על הפרי, כיון דמטרת אכילתו הוא בשביל השוקולד או הגלידה והפירות באים רק להוסיף טעם.

(ג) מאכלי חלב המעורב בהם חתיכות קטנות של פירות [כדמצוי בלבן או יוגורט המעורב בהם פירות] ועיקר מטרת אכילתו הוא החלב - מברך רק על החלב והפרי נטפל לו.

ודע דיש עוד הרבה אופנים בזה ובכל אופן תלוי דינו לפי מטרת המאכל - דמברך על העיקר ופוסט הטפל.

לעני"ג הרה"ח ר' ישראל טרענגער ז"ל
ב"ר יעקב אהרן הכהן ז"ל גלב"ע כ"א חשוון תשס"ט לפ"ק

וזו' האה"ח מרת צירל ציפורה ע"ה
ב"ר משה קדאז"ל גלב"ע י"ט שבט תשס"ח לפ"ק

לעני"ג האה"ח

מרת פרומא רעכיל שפילמאן ע"ה

ב"ר מרדכי משה ספרא ז"ל
גלב"ע י' כסלו

הפרו תורתך

בו יבואר מנהג ליל ניטל
שמו, טעמו, זמנו, המבואר בספרה"ק

יש צדיקים שהכינו אז אשר יצר פאפיר על כל השנה, וכן החידושי הרי"ם נהג לחתוך נייר לבית הכסא למשך כל השנה, וכן נהג הגאון מאונסדארף זצ"ל (ונתן סמך למנהג זה שהוא זכר לצורת גזר דינו של אותו האיש כמבואר בגמ' (בגיטין נז.) דשאלו לו דינא דהאי גברא במאי אמר ליה בצואה רותחת, דכל המלעיג ע"ד חכמים נידון בצואה רותחת וכו' (וכו.).

* * *

אחרים למדו אז את חכמת התכונה וחכמת העיבור, או בספרי מוסר שאין בהם ד"ת, הגאון רבי יוסף ענגעל זצ"ל כתב חרוזי שיר למעלת הענוה ובסיפורי צדיקים.

* * *

בשו"ת הד"ר מובא שהרה"ק מסטרעטין זצ"ל היה עוסק אז בצרכי הקהל עדה"פ חבי כמעט רגע עד יעבור זעם ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, וכן נהג הערוגת הבושם ז"ל נהג לקבוע אסיפות לחיזוק הקהילה בליל ניטל, וכן הי' רגיל לעיין בספר שם הגדולים מהחיד"א.

* * *

ומנהג רוב גדולי ישראל וכן הורו, וכ"כ החת"ס בחלק ז' (סי' ל"א) שהיו עולים על משכבם בתחילת הלילה ובחצות הלילה היו קמים ומשכימים לתלמודם, ובס' אוהב שלום מובא שהרה"ק מקאמינקא זצ"ל הי' נמנע מלישון בליל ניטל ואמר כי אינו יכול לישון מבלי לחלום בדברי תורה.

* * *

בס' המנהגים לרבינו אייזיק מטירנא כתב שבלייל ניטל היו אומרים תפילת עלינו לשבח אחר ערבית בקול רם, אע"פ שבכל השנה היו אומרים תפילה זו בקול ענות חלושה, מ"מ בליל זו אמרו בקול רם, עיי"ש (ועיין בספר ישראל והזמנים סי' פ"ב, דאולי הטעם משום שאומרים שהם משתחווים להבל וריק ומתפללים לאל לא יושע וכדוע שמרומנו על אותו האיש ימש"ו, ושע"כ הוציאו הצענור מסידורי התפילה).

* * *

איטור לימוד נהג מתחילת הלילה ועד חצות הלילה (ומובא בשם חידושי הרי"ם שאמר שאין להטומאה כח אלא בלילה ולא ביום) ויש נהגו מהשקיעה, וכן הורה רביה"ק זיעועבי"א, ומנהג רוב גדולי גאליציע (כגון בעלזא באבוב וכן טשערנאביל ועוד) שנהגו שלא ללמוד מחצות היום ועד חצות הלילה.

* * *

ויש שכתבו שבארץ ישראל אין לחוש לניטל (כן מקובל בשם הגה"ק ר' מאטיל מסאלנים זצ"ל שקיבל מהרה"ג ר' שמואל העליר אב"ד צפת, שבארץ ישראל אין לחוש לניטל כלל, וכן המהר"ץ דושינסקיא ז"ע לא דו' מבטל לימודו כלל, וסמך לזה מדברי הרמב"ן (פ' אחרי) שאר"י גבוה מכל ארצות ולא ניתנה ביד שרים ונחלת ה' מיוחדת לשמו כדכתיב כי לי כל הארץ עיי"ש. וגם הסביר שבא"י פשטה ממשלת ישמעאלים שאין להם חלק ונחלה בחג זו שהוא חג נוצרי, ע"כ לא חששו לזה). אמנם רוב גדולי ישראל חששו לניטל גם באר"י, וכן סיפר הגה"ק מתולדות אהרן זי"ע דבשעת תש"ו כששהה רביה"ק זי"ע פה בארץ ישראל גם חשש לזה.

מנהג רוב קהילות ישראל שלא ללמוד תורה בליל חגיהם של עכו"ם שקורין ניט"ל, (שחל בשנה זו ביום שלישי הבא, בלילה שבין ששי לשביעי למספרם) והוא מנהג קדום, ואף בראשונים מצינו שם ניטל, (ובתלמידי רבינו יונה ע"ס ע"ז ב. על המשנה לפני אידיהן של עכו"ם אסור לשאת ולתת עמקן, וכתבו הנ"ל שאינו אסור אלא בליל ניט"ל שעשוי עיקרו בשביל יש"ו הנוצרי שהם עיקר אצלם, וכ"כ בתוס' רבינו אלחנן, וכ"כ הר"ע מברטנורא על המשנה הנ"ל שכונת המשנה דייקא בליל ניט"ל).

* * *

וכמו כן אסור לכתוב חידו"ת, וכן אסור ללמוד ספרי מוסר וספרי חסידות. (ובספר שיח שרפי קודש מובא שהרה"ק החידושי הרי"ם סיפר שפעם שאל כומר אחד להגאון ר' יונתן אייבעשיץ זצ"ל האיק מבטלין כל העולם תלמוד תורה בליל ניטל הרי אין העולם מתקיים בלי תורה, והשיב לו שמנהג ישראל תורה הוא, ועצם הדבר שאין לומדי ומקיימים המנהג היא גופא תורה ודפח"ח).

* * *

ובקובץ באר צבי כתב שהרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זצ"ל ציוה בליל ניטל להוריד את הספרים מהשולחנות ואפילו דפי השמות, ותפילת ערבית לא התפלל מתוך הסיפור.

* * *

כתב בס' מרא דשמעתתא שכ"ק הגאב"ד רמ"א פריינד זצ"ל הי' אוסר לכתוב מלאכת סת"ם בליל ניטל, וכן אמר בשם זקיני הגה"ק מנאסויד זצוק"ל דאסור לספר אז סיפורי צדיקים דהוה כדברי תורה, וזקיני זצ"ל הי' מספר אז סיפורים שהם ליצנותא דע"ז, אך בתולדות ערוגת הבושם מובא שהורה לעיין או לדבר בסיפורי צדיקים.

* * *

ויש שעיינו בס' סדר הדורות ונדילגו על הד"ת המובא שם] או בס' הברית וס' יוסיפון (בדברי חנה השלם מביא שהגה"ק מקאלשיטץ זי"ע עיין בנערותו בליל ניטל בספר יוסיפון ובספר הברית, וזקיני משינאווא זי"ע אמר עליו מדחינן שאינו מבטל זמן ש"מ שעתיד להיות אדם גדול).

* * *

גדולי ישראל הניחו דברי חול הנחוצים להם לעשותם בליל ניט"ל, השפת אמת זצ"ל הי' נהג בליל ניטל לעשות חשבונות מכל הצטרכותו ומכל עניניו מכל השנה, וכן מובא על המהרש"א שנהג לחשב הכנסותיו לדעת כמה עליו להפריש מעשר לעניים (ואירע שאיש פושע בעיר אוסטראה, שה' בלבו טינא על המהרש"א, הלשין עליו שמקלל את הנוצרים והא ראה שאינו לומד תורה בליל חגם כי אוויר הלילה טמא, והמהרש"א שלא ידע מאומה ישב כמנהגו באותו לילה לערוך חשבונותיו, פתאום ראה שנפל ספר מתוך הארון קודש ארצה, ומיהר ממקומו גחן הגביהו והעמידו במקומו, ושוב נפל הספר, וכך חזר שלש פעמים אותו מקרה, אז החליט המהרש"א שלא דבר ריק הוא, ונטל הספר ופתחו כאילו נתכוין לעיין בו, ובאותו רגע נפתח הדלת בחזקה, והשוטרים ביחד עם האיש בליעל המסור נכנסו לחדרו, וכאשר ראוהו מעיין בספר נסוגו אחור, ופני המסור חפו).

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי יהושע בן הגה"ק רבי מאיר האראוויטץ זי"ע **מדזיקוב**
בעל "עטרת ישועה" יומא דהילולא י"א טבת (תרע"ג)

ואלה תולדות

הרה"ק רבי יהושע זי"ע נולד ביום ט"ו אדר ושושן פורים שנת תר"ח לאביו הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב זי"ע בעל "אמרי נועם", בשנת תרכ"ו בהיותו כבן י"ח שנה הושיבו אביו על מקומו על כס הרבנות בדזיקוב, עם הסתלקות אביו בשנת תרל"ז מילא מקומו באדמור"ת, או אז החל להנהיג את עדת צאן מרעייתו והתפרסם כצדיק וקדוש עליון, ואלפים נהרו אליו להתברך מפיו וליהנות ממנו עצה ותושיה.

ענוותנותי' דיהוש"ע

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, ודרך מיוחדת היתה לו לאיש אלוקים צדיק יסוד עולם נחבא אל הכלים היה, וכל הליכותיו והנהגותיו היו בהצנע ובהסתה, הרחק מעיני הבריות, עד שכלפי חוץ היתה לפעמים התנהגותו בלתי מובנת לזרים, כן לא ראו עליו שום רושם התלהבות דקדושה, ואף מעיני מקורביו היה מצליח להסתיר עבודתו בקודש, פעמים בעת התפילה היה יכול לשבת בביהמ"ד ולהתבונן בחסידיו המתפללים מתוך התלהבות אש קדש, והוא עצמו היה יושב על מכונו שקוע במחשבותיו ולא נע ולא זע, כהנה וכהנה דוגמאות לרוב.

פעם נסע לשבות בעיר אחת, ובערב שבת קודש לפני מנחה ניגש אל התיבה, ולפני שהתחיל הודו פנה אל הציבור ואמר: "איך האב מיק בארעכנט, וואס דארף איך דאווענען און יענער זאל לאכן, בעסער זאל יענער דאווענען און איך וועל לאכן", אח"כ אמר: "ניין, וואס דארף מיר ארויס גיין די גרינע גאל פון לאכן, בעסער זאל יענעם ארויס גיין די גרינע גאל", הרה"צ ר' יהודה'לע האראוויטץ מדזיקוב זי"ע שמע עובדא זו מאיש אחד שהי' נוכח שם, והלה הפטיר ואמר: כאשר שמעתי דברי אלן, רצייתי מיד לצאת מביהמ"ד, וכי ככה מתחילים הודו בערב שבת לפני מנחה, שהוא זמן אשר כל יהודי באשר הוא מרגיש קצת הארת קדושת השבת, אלא שהתביישתי מפני הציבור, ולכן לא יצאתי החוצה, ומה אומר ומה אדבר, שמעתי אז תפילת "שמונה עשרה" כזו אשר לא שמעתי מעולם, שהרי מתפלל אני תפילה זו שלש פעמים ביום, ובכל זאת לא ידעתי מעולם מה אומרים בה, ותיבות התפילה לא נקלטו במוחי אף פעם, ואז זכיתי לשמוע תפילת "שמונה עשרה" אשר נחקקה בעצמותי, עד שלא שמתי לב עוד למה שהי' לפני תפילת מנחה.

פע"א בהיות החסיד הנודע ר' מאטיש עקשטיין ז"ל מריישא משובתי שבת אצלו בדזיקוב, השכים החסיד ללכת למקוה בשב"ק בבוקר והוצרך לעבור דרך החצר של רבו, עוד מרחוק שמע קולות ובכיות מעומקא דליבא יוצאים מהבית, והכיר מיד שזה קולו של רבו, ר' מאטיש נדהם משמע אזניו, היסס לרגע ולבסוף נכנס לחדרו, וראה שרבו עומד מעוטף בטליתו ומתפלל בדביקות עצומה, החסיד הנ"ל נשאר קפוא נרעש ממראה עיניו, פחד ורעדה אחזוהו ולא היה יכול להוציא הגה מפיו, כשהרגיש רבו שאחד נכנס לחדרו הגביה הטלית מעל פניו, וראה את חסידו המובהק עומד נבוך, פנה אליו ואמר: כן מאטיש, כשלא מתפללים עם הציבור מוכרחים להתפלל ביחידות במקום, וצוה לו באזהרה שאסור לו לגלות ממה שראו עיניו.

גם אלו שבאו אליו רצה לדחותם שלא יבואו אליו עוד, ופע"א אמר לו חסיד אחד שהוא הביא לו כמה חסידים, אמר לו: על הראשונים אנו מצטערים ואני מטכס עצה איך להפטר מהם, ואתה מביא לי עוד חסידים.

פע"א אמר ברוב ענוותנותו: אסביר לכם במשל למה אלי באים יהודים ונותנים לי כסף רב עבור פדיון נפשם, ואילו אל הרה"ק משינאווא באים ומשאירים כמה פרוטות לפורטה, פעם אחת הייתי בוועין וראיתי אספסוף רב עומדים ברחוב, לשאלתי למה עומדים שם, אמרו לי שיש כאן איזה "טעייאטער", וכאן קונים כרטיסי כניסה לראות את המשחק שישחקו שם, שאלתי אותם, כמה עולה כרטיס, והשיבו לי שזה תלוי באיזה שורה ובאיזה מקום אתה רוצה לקנות, אולם הכרטיס הזול ביותר עולה שלושים רייניש, שאלתי אותם שוב, ומהו המשחק שישחקו שם, וענו לי משחק ה"בעטלער", אמרתי להם עבור לראות משחק ה"בעטלער" משלמים אתם כזה הון עתק, הלא כאן ברחוב יושב לו "בעטלער" אמיתי, ונותנים לו רק כמה פרוטות... הסתכלו עלי האנשים בפליאה וענו ואמרו: אינך מבין, הלא אנו הולכים לראות "בעטלער" מזויף ועל כך צריך לשלם היטב...

פעם אמר: "איך בין אזוי ווי אַ אַתרוג מיט אַ שייך געשטעל, כאטשיג סי האט הונדערט פלעקן", ואכן בחג הסוכות היה משתדל ליקח אתרוג עם גידול נאה אף שלא הי' נקי ומנומר כולו, ואמר: "איך דארף אַ אתרוג אזוי ווי איך בין".

אחד מהזמנים שגילה טפח מעבודתו בקודש היה כידוע בהושענא רבה ובשמחת תורה שאז היתה שורה

שבעיטה הטמון בקרבנו, יעלה תפלה זו לרצון לפני אדון כל, אמן כן יהי רצון".

עטרת ישועה

כמו כן ה' ידוע לפועל ישועות בקרב הארץ, ועובדא הוה שפע"א חלתה אשתו של חסיד אחד במחלה הידועה, ומכיון שאצל הרה"ק ה' ידוע שב"פורים טיש" אפשר לפעול ישועות, על כן ניגש להרה"ק באמצע הטיש להזכירה לרפואה שלימה, ענה ואמר: כל זמן שאני חי לא יארע שם דבר, וכך הוה.

סיפר ר' רפאל שפירא שכשנקרא לצבא הפולני, הוא אץ אל הרה"ק וביקש את ברכתו להתפטר מצרה זו, אמר לו הרה"ק: אל תדאג תיפטר מהצבא בגלל מכנסיים, הדברים לא הובנו ע"י ר' רפאל, עד שבבואו למחנה הקלט של הצבא הפולני, לא הצליחו להתאים לו זוג מכנסיים ושלחו אותו לחפשי, ויהי לנס.

מסופר על איש אחד שרצה לעלות לארה"ק, ולפני נסיעתו לארץ בא להיפרד מהרה"ק, אמר לו הרה"ק: בעת צרה תיזכר בדמותי ותינצל, לימים חלה במחלת הקדחת, המחלה תקפה אותו בצורה קשה מאוד והרופאים התייאשו מחייו, תוך כדי איבוד ההכרה חלם שהוא רואה את הרה"ק, הניח אפרים את ראשו על לב הרה"ק ואמר: אני הולך למות והרה"ק הבטיח לי שאם אזכר בדמותו אינצל, שם הרה"ק את ידיו על ראשו ובירכו שאמנם יינצל, וכך הוה שהבריאה לתדהמת הרופאים.

בדזיקוב ה' גר יהודי משכיל ואליעזר מונהייט שמו, פע"א נזדמן לשם כשהיו מסובין לסעודת יומא דהילולא של הרה"ק מראפשיץ ז"ע, פנה אליהם המשכיל ושאל: האם כבר יש עוד יאהרציט, שמע ר' יהושע ואמר: לו שמעת בקולי היית נותן סכום גדול לחסידים, המשכיל נענה לו ונתן, למחרת ראה אותו הרה"ק מחלון ביהמ"ד, קרא לו שיבוא להתפלל אתו בצוותא, המשכיל סירב ואמר שכבר התפלל, אולם הרה"ק עמד על דעתו שיכנס לביהמ"ד, לאחר התפילה רצה לעזוב שכן יפסיד את עסקיו, אולם הרה"ק עכבו, אח"כ אמר לו: סובר אתה שנטפלתי אלקי ובחינם עבתיך, דע לך שרואה אני מלחמה גדולה (זה ה' בשנת תרס"ח, שש-שבע שנים לפני מלחמת העולם הראשונה) בתוך המלחמה אני רואה אש ופצצות, בתוך האש הצולבת וירי התותחים אני רואה אותך, הזכר נא בי ותינצל, ואכן כך הוה ר' אליעזר מונהייט השתתף במלחמה האכזרית כחייל בצבא האוסטרי, הוא היה בקרב הנורא שנתפרסם בשם קרב קראשניק (ע"י לובלין) ועשה כדברי הרה"ק והעלה את דמותו לפניו ואכן היה מן החיילים המעטים שניצלו מהקרב הנורא.

סיפר ר' משה געלצהיילר נכדו של הרה"ח ר' ברוך נוסבוים שזכה לשמש בקודש עוד אצל אביו ר' מאיר מדזיקוב בעל ה"אמרי נועם", ר' ברוך עסק במסחר של ביצים כשיצא הספר "אמרי נועם" ביקשו ר' יהושע שיסע בערי הסביבה ויפיץ את הספר, סירב ר' ברוך באמרו שיש לו מלאי גדול של ביצים ועליו למכור את המלאי, אמר לו ר' יהושע מהו מחיר הביצה, השיב לו ר' ברוך: שתי

בבית מדרשו התעוררות גדולה עד מאוד, לעתים ה' מפסיק באמצע ההקפות כשרקד עם הס"ת, והי' אומר איזה רעיון או חידוש שעלה לו בדעתו או דברי התעוררות מתוך בכיות נוראות, ויהי פעם אחרי שערך ההקפות בהתלהבות אש קודש, כאשר ישב הקהל לסעודת החג, נכנס הרה"ק להחדר שסעדו בו, וראה כי הציבור מתלחשים אחד לחבירו, ניגש אליהם ושאלם על מה הם מדברים, והשיבו לו, שמדברים כי בעת ההקפות היתה התעוררות עצומה עד מאוד, הפטיר הרה"ק באנחה ובענוות חן: "מתוך שלא לשמה", על אף שהדברים יוצאים משלא לשמה - והחווה בידו הק' על לבו - מכל מקום "בא לשמה" - והראה על קהל החסידים - שהיא באה ונכנסת לתוך הציבור המכוונים לשמה.

לוחם מלחמת ה'

ברם, עם גדל ענוותנותו ודרכו הנסתרה בעבודתו הנעלית בינו לבין קונו, כשהגיעו הדברים בעיניו חינוך הטהור והיהדות הצרופה, ה' עומד על המשמר בכל תוקף להעמיד הדת על תילה, והי' לוחם נגד כל פירצה בחומת היהדות כשהוא לובש מגן ושריון ויוצא למלחמה בעוז ובגבורה, ואכן גדולי וצדיקי הדור ראו בו מנהיג דגול בישראל והעריצוהו ביותר, והעמידוהו בראש הלוחמים בהשכלה הארורה.

לפעמים אף היה מצוה שיקראו לפניו את החדשות מהעתונים, והביע דעתו בזה שכל מנהיג חייב לדעת מהנעשה בעולם, ובעיקר בעיני היהדות כדי שיוכל להחזיק את עדתו ולמנעם מלהסחף ברוח הזמן החדש שהחל להתפשט אז ברחבי פולין וגאליציה.

מפורסם ביותר הערכתו של הרה"ק ר' יהושע מבעלזא ז"ע אליו, ובעת כינוס הרבנים הגדול בלעמבערג שבה הוחלט על יסוד הארגון "מחזיקי הדת" יחד עם הגאון ר' שמעון סופר מקראקא זצ"ל, כיבד אותו והושיבו על ידו לפני כל זקני האדמורי"ם והגאונים שהשתתפו שם, וכיבדו לשאת דבריו, ואכן ה' מראשי המדברים באותו כינוס גדול, על אף שהי' אז אבוך צעיר לימים, הכינוס נמשכה לכמה ימים והוצרכו להישאר שמה על שב"ק, והוא נתכבד להתפלל לפני התיבה במעמד כל גדולי גאליציה ותפלתו עשתה רושם.

ביותר אפשר ללמוד על דאגתו הכבירה אודות חינוכם הטהור של הצעירים, מתפילת ה"יהי רצון" שחיבר בערב פסח תרס"ט, בעת אשר שרף הספרים החיצונים והמשכילים, אשר אסף מאת הבחורים, בזמן ביעור חמץ, ובא לביתו ואמר ה"יהי רצון" וכתבו, ואמר: חפצי שיבוא בדפוס, ונעתיק אות באות מכת"ק: "יהי רצון מלפניך ד' אלקי ואלקי אבותי, כשם שאנוכי באתי לבער את ספרי החיצונים והמשכילים אלה, כן יסיר את הצפוני מזרע ישראל, וביותר מן הבחורי חמד אשר ההשכלה מצאו קן בלבם ובמוחם והיצר מבלבל מחשבות, בעל הרחמים ירחם עליהם ויטע בקרבם אמונת הבורא ואמונת הצדיקים כדה"כ ויאמינו בד' ובמשה עבדו, ועתה בזמן ביעור חמץ אשר הוא עת מוכשר על זה לגרש ולבער את השאור

זמן קצר לפני פטירתו חדל לומר תורה בפני חסידיו, והרבה לדבר על עניני הסתלקות הצדיק מן העולם, ובשב"ק פר' ויגש י"א טבת שנת תרע"ג חשכה השמש בצהריים ונשבה ארון הקודש במעמד בני משפחתו וחסידיו, והוא בן ס"ה שנים, הלוי' התקיימה במעמד רבבות אלפי ישראל ובראשם גדולי פולין וגאליציע והוטמן באהל רבני דזיקוב אצל אביו.

מורשתו הרוחנית

השאיר אחריו ברכה, הלא המה ספריו הקדושים, וביניהם חיבורי קונטרסים שחיבר בהיותו צעיר לימים: "עמק הלכה" הנ"ל, קונטרס "תוספת מצוה" לפול עמוק על סוגיא דבל תוסיף, קונטרס "דרך מלכים" י"ב סעיפים בענין כדרך שמלכים אוכלים, קונטרס "קדושה משולשת" על עניני קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולעתיד לבוא, וספריו הקדושים "עטרת ישועה" על התורה ומועדים, וכן "ש"ת עטרת ישועה".

אגורות, אמר לו ר' יהושע: ואם תמכור בחמש התסע, הלה השיב בחיוב, אמר לו הרה"ק: מכור תמכור בחמש, לאחר יומיים באו אליו סוחרים וקנו את המלאי במחיר שקבע הרה"ק, על אף שהשער יום קודם לכן הי' רק של שתי אגורות, ויהי הדבר לפלא.

משפחה אחת מדזיקוב השתדכה עם משפחה מבארנוב, לפני שיצאו מדזיקוב באו לבקש את ברכת הרה"ק, אמר להם: שמעו לעצתי אל תסעו היום, תסעו למחר, ברם, אצה להם הדרך להספיק להגיע לחתונה ולא שמעו בקולו, מיד כשיצאו אירעו תקלות שונות, כשתיקנו תקלה אחת באה תקלה אחרת, עיפים וכעוסים חזרו לדזיקוב, ונסעו רק למחרת היום.

מפני הרעה נאסף הצדיק

בימיו האחרונים ראה בעיניו הק' את אשר יקרא באחרית הימים לאחר פטירתו, לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה קרא פע"א לחדרו אחד מחסידיו, ואמר לו בדיוק את השנה והחודש שבו תפרוץ המלחמה, גם יעץ לרבים מחסידיו לעבור לארצות אחרות מבלי להגיד סיבה למה, ורק אחרי שנים רבות ראו שע"ז ניצלו מגיא צלמות, ופע"א אמר בזה"ל: "אני שומע את היריות והם מצלצלות באזני".

ובשנתו האחרונה לחיו ביום הושענא רבה טרם שהתחיל החרוז "אדמה מארר", אמר בלשו"ק: "דער טאטע ז"ל פלעגט זייער שטארק וויינען ביי הושענא נפש מבהלה, ווייל ער האט געזאגט, ווייל ער איז געווען אַ גרויסער פחדן, און איך וויין ביי הושענא פירות משדפון, פירות אלו הבנים, אז די קינדער זאלן נישט גיין קראכען, זיי זאלן בלייבן אידן", הדבר היה לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה, הגם שכבר דיברו על מלחמה, עוד לא העלה איש על דעתו כי בעקבות המלחמה יפרקו צעירים רבים את עול התורה והמצוות מעליהם, אולם הוא כבר הרגיש העתיד לבוא בעולם, והרעיש עולמות על זה בדברי תורתו.

באותו הזמן הי' מאוד מודאג מהמלחמת העולם שאותה חזה מראש והרבה לדבר על תוצאות המלחמה, ובר"ח ניסן שנת תער"ב שנה אחת קודם פטירתו כשעוך את שולחנו הטהור בסעודת ראש חודש, באמצע הסעודה נענה הרה"ק אל הציבור ואמר: "איך זעה דא זיצן אלע זעלנערס, נאר איך בעט אייך איהר וועט דאך חלילה דארפן עסן טריפות, בעט איך אייך אז כאטשיג דע ביינער זאלט איר נישט באלעקן", הדבר הי' אז לפלא גדול שלא הי' שם אף חייל אחד, אולם כעבור שנים מספר בפרוץ מלחמת העולם הראשונה נתגייסו יהודים רבים אל הצבא, ואז נתבררה כוונת קדשו למפרע.

בשנים האחרונות לחיו הי' חלוש מאוד, והי' שבתות שלא הי' יכול לערוך שולחנו הטהור, בשנתו האחרונה יעצו הרופאים שיסע למעיני הרפואה, אבל הוא סירב למרות הפצרותיהם של משפחתו באמרו שאביו הק' גם לא רצה לנסוע עד שהוא הבטיח שיחזור אותו לדזיקוב, אבל הוא אינו רוצה להכביד על בנו, חולשתו התגברה מיום ליום ועם כל זאת התמסר כולו להנהגת חסידיו עד יומו האחרון.

לוח ההילולא

ז' טבת

- ❖ רבי צבי הירש מפניסק ב"ר ישראל הבעש"ט - תק"מ
- ❖ רבי מרדכי יוסף מאיזביצא [מי השילוח] ב"ר יעקב מטאמשוב - תרי"ד

ח' טבת

- ❖ רבי שבתי מראשקוב ב"ר שלמה זלמן - תרמ"ג
- ❖ רבי יוסף אלימלך מקשאנוב ב"ר משה - תרס"ז

ט' טבת

- ❖ עזרא הסופר - ג"א תמ"ב
- ❖ נחמיה בן חכליה

י' טבת (עשרה בטבת)

- ❖ זכרי' בן ברכיה הנביא ג"א - תמ"ח
- ❖ מלאכי הנביא
- ❖ רבי נתן מברסלב ב"ר נפתלי הירץ - תר"ה

י"א טבת

- ❖ רבי משה אוסטרר ב"ר הלל (ערוגת הבושם) - תקמ"ה
- ❖ רבי שלמה איגר ב"ר עקיבא - תרי"ב
- ❖ רבי שלמה יהודה טאבאק ראב"ד סיגעט ב"ר פסח צבי (ערך ש"י) - תרס"ח
- ❖ רבי יהושע מדזיקוב ב"ר מאיר - תרע"ג

י"ב טבת

- ❖ רבי משה הלוי סופר מפשעווארסק (אור פני משה) ב"ר יצחק - תקס"ז

י"ג טבת

- ❖ רבי משה מלעלוב ב"ר דוד - תרי"א

דבר בעתו

להט אמרי קודש מפיו צדיקיו וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

עזרה בטבת – חודש טבת

באב אין דוחה שבת, ועי' בגמ' (עירובין מ: ב) בענין ט' באב שחל בערב שבת אין משלימין, וי"ד טבת בערב שבת משלימין, והיה דוחה שבת. ונראה לבאר, דהנה הטעם שקבעו תענית על מצור ההוא, הלא היתה ירושלים כמה פעמים במצור, רק הטעם הוא, דמה שהיתה העיר בטירת המצור שתי שנים ומחצה, זו מחמת שבאותו יום שסמך מלך בבל למטה על ירושלים, כמו"כ ישבו בי"ד שלמעלה, אלו מימינים אלו משאילים עד שגברו המשמאילים ונחרב הבית. והנה אין לך שנה שאין קללתה מרובה מחבירתה, וכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו (ירושלמי ריש יומא) נמצא שבכל שנה ושנה נתחדש חורבן חדש, וזהו בכל פעם כשהגיע אותו יום של עשרה בטבת, שהתחיל אז למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור יושבין בי"ד של מעלה וגורזין החורבן של כל שנה ושנה. ודבר זה מרומז קצת בספר הקרניים (להגדק ר"ש מאוסטראפלי) עיין בפירושו הנקרא "דן ידן" בענין חודש טבת (מאמר ו), וידוע דעל צרה שעברה, כמו יום שמת בו אביו ואמו, אין אנו מתעניין בשבת, אבל תענית חלום מותר להתענות (עי' או"ח סי' רפ"ח), דבשביל עונג שיש לו שמבטל צרה העתידה לבוא עליו לא מעונה הוא, הלכך תענית תשעה באב דזהו רק על צרה שעברה לא דחו שבת, אבל תענית י' טבת זהו על ביטול צרה העתידה – עונג הוא והיה דחי שבת.

(תורת משה להחת"ס – פ' ויקרא דרוש לז' אדר)

בחזיון לילה על משכבי בליל י' טבת שנת תקכ"ד לפ"ק חלם לי שיש רמז בפסוק על ד' צומות הללו, וגם על כ' סיון, שאמר השי"ת לאברהם (בראשית טו, יג) ידוע ת'דע כ"י ג'ר י'היה ז'רעך, הראשי תיבות של פסוק זה: י' הוא י' טבת, ת' הוא תשעה באב, כ' הוא כ' סיון, ג' הוא ג' תשרי, וגם מרמז גדליה, י' ז' הוא י"ז בתמוז, ואח"כ "ועבדו" רצ"ל האומות ישעבדו אותם, "וענו" רצ"ל ישראל יתענו "אותם" ימים, והראשי תיבות של א'רבע מ'אות ש'נה נוטריקון: א'חר ש'יבנה מ'קדש, אז י'צאו ב'רכוש ג'דול נוטריקון י'שישו ב'שמחה ג'דולה ש'יתהפכו ל'ששון ול'שמחה. (אור פני משה)

מצאתי בספר העקידה פרשת וישלח שהוסיף על דברי הזוהר וכתב בזה"ל: "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה", נרמזו ארבעה צומות השנה אשר נמשכו אלינו מצד קעקוע הכף הזה, ומלת "הנשה" כמו הפוך "השנה", כלומר על כן לא יאכלו בני ישראל "את גיד" ג' תשרי י' טבת "גיד" עולה י"ז – י"ז בתמוז, "את" לרבות ת'שעה א'ב. (שלי"ה הק')

חודש טבת – הנה החודש הזה מזלו גדי וטבעו הקפיצה, וכמו ששינו (בבא קמא כ"א, ב) הכלב והגדי שקפצו מראש הגג, וכן היתה מלחמת החשמונאים עם היוונים ענין קפיצה למעלה מהטבע וממדריגתם, קומץ אנשים נגד עם רב כחול אשר על שפת הים מזוינים בכל תכסיסי מלחמה, כי זה הזמן מסוגל לאחוז במעלות רמות ונשגבות אף שנפלו ממנו ומסוגל לקפיצה כזו, וע"כ בימי היוונים הצליחו החשמונאים בקפיצה זו וזכו לנסים ממעלה מעלה, וכן נשאר לדורות שמי שיקבל עליו עבודת ה' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאוד אף שהוא איננו ראוי לכך ועדיין לא הגיע למדה זו יצליח בכל קפיצתו זו.

על כך אמרו בזוהר (זח"ג רע"מ, רנח ב) על הפסוק "והמים היו הלוח וחסור עד החודש העשירי", דא טבת, שהוא סוד ניסוך המים בחודש תשרי, ששבעים הקרבנות שכנגד שבעים אומות הולכים ומתמעטים, והשפעת האומות הולכת ומתמעטת עד חודש טבת, שאז מתעורר השי"ת לנצח את האומות העולם מצד מעשיהם הטובים של ישראל, ואז יהפך צום העשירי ל'ששון ול'שמחה. (מאיר עיני חכמים)

עשרה בטבת – ועוד טובה גדולה עשה הקב"ה עם ישראל, כיצד שבעשרה בטבת היו ישראל ראויין לגלות מירושלים, שכן הוא אומר (יחזקאל כד, ב) "בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה" וגו', מה עשה הקב"ה, אמר, אם יוצאין עכשיו בצינה הם מתים, מה עשה, המתין להם והגלה אותם בקיץ וכו', וזהו שנאמר (דניאל ט, יד) וישקוד ה' על הרעה הוי אומר אף זה טובה.

בתשובות הגאונים ז"ל – שאפילו אילו חל זה הצום של טבת בשבת עצמו לא היינו יכולין לדחותו ממנו כלל, לא להקדים ולא לאחר, והיינו מתענים אותו ביום השבת עצמו, כיום הכיפורים שחל להיות בשבת, משום דכתיב בו (יחזקאל כד, ב) "בן אדם כתב לך את שם היום את עצם הזה" כמו שכתוב בתעניות של יום הכיפורים "בעצם היום הזה", אלא שלעולם אינו חל ביום השבת.

י' טבת שבו סמך מלך בבל על ירושלים להחריבה, וכתוב באבודרהם, דאם אפשר היה שחל יו"ד טבת בשבת היו צריכים להתענות בשבת וכו', ויש להבין, הלא יו"ד טבת לא היה רק התחלת מצור העיר, ועד שתי שנים ומחצה לא נחרבה, וקשה חורבנה מסתמא מן התחלת המצור, ולמה ט'

משו"ל חן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — נא — בלתי מוגה

יום ה' פרשת וירא תשס"ט לפ"ק

ביקור אצל כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א

האדמו"ר מגור: ס'שטייט דאך אויך אז נאר ווער ס'איז מפורסם בהסידות (שם ס"ג לא יעשה כן אלא מי שמוחזק ומפורסם בהסידות).

רבינו: זעהט אויס אז די וועלט האט דאס טאקע אנגענומען ביי רבינו תם תפילין.

האדמו"ר מגור: מ'דארף טאקע מתנה זיין דאס ערשטע מאל וואס מ'לייגט, כדי ס'זאל נישט זיין קיין בל תוסוף (עיי' במג"א סי' ל"ד סעי' ב' ס"ק ג', ועיי' בביואח"ל שם ד"ה יניח מש"כ בזה).

רבינו: עמיצער האט אנגעפרעגט דעם רבי'ן פון לובלין, איינער האט זיך טועה געווען און ער האט געמאכט א ברכה אויף די רבינו תם תפילין, און נישט אויף די רש"י תפילין, ער האט אויפגעטוישט די תפילין...

האדמו"ר מגור: אז ער רעדט נישט אויס, קען ער יוצא זיין.

רבינו: אויב ער לייגט שטענדיג רבינו תם תפילין דעמאלטס קען ער לייגן רש"י אן א ברכה. אזוי זאגט מען פונעם רבי'ן פון לובלין (כן הביא מרן הדברי חיים בשו"ת ח"ב סי' פ"ב, וז"ל קבלה מרבינו בעמח"ס דברי אמת (מלובלין) שאין צריך לברך עוד הפעם, אמנם אני אמרתי להלק שמי שדרכו להניח ב' זוגות אין צריך לברך שנית, שהרי דעתו היתה להניח שניהם, אבל מי שאינו מניח ב' זוגות הוי כנמלק, עיי"ש).

והגה"ק ממונקאטש כתב שעפי"ו יובן למה נהגו שבחורים אין מניחים תפילין דרבינו תם, עיי"ש. וכן מובא בספר דברי שלום מהרה"ק מסטראפקוב זצ"ל.

רבינו: וואס מאכט עפעס דער גערער רבי?
האדמו"ר מגור: ברוך השם, ברוך השם.

רבינו: איך בין געקומען אהער קיין ארץ ישראל אויף א שמחה אין די משפחה.

ורבינו שאל בשלומי

ווי האט מען זיך געפירט אין פוילן, מ'האט געלייגט רבינו תם'ס תפילין באלד נאך די חתונה?

האדמו"ר מגור: יא, נאך די חתונה, אלס בחור נישט.

רבינו: דאס אליין איז א אינטערעסאנטע זאך, פארוואס טאקע האבן בחורים נישט געלייגט תפילין דר"ת?

האדמו"ר מגור: להלכה (אוי"ה סי' לד ס"א) איז דאך אנגענומען ווי רש"י, נישט ווי ר"ת וואס האלט אז ס'דארף זיין הוויות באמצע.

רבינו: די הלכה איז דאך נישט קיין חילוק פאר די חתונה צו נאך די חתונה.

אין די הלכה שטייט (ס"ב) דאך אז נאר א ירא שמים זאל לייגן בידע.

דער צאנזער רב האט געזאגט אז א בחור דארף נישט זיין קיין חסיד, א בחור דארף זיצן און לערנען, ער האט נישט געגליכן אז בחורים פראווען חסידות.¹

1

עיי' בס' אות חיים (סי' ל"א ס"ק א) שהרה"ק מצאנו זי"ע ציוה לבחורים להניח תפילין בחוה"מ, כיון שאנו פוסקים כהרמ"א, והוא הרי פסק שמוניחים תפילין בחוה"מ, אמנם תלמידי בעש"ט הק' החזיקו כדעת הב"י עפי"ד הוזה"ק שאין מניחים תפילין בחוה"מ, והרה"ק מצאנו אמר שלבחורים אין לעסוק בחסידות.

האדמו"ר מגור: איינמאל אין לעבן מאכט יעדער א טעות.

רבינו: אזוי זאגט די וועלט, די וועלט זאגט אזא ווערטל אז רבינו תם האט אויסגעפועל'ט אז יעדער זאל מאכן איינמאל דעם טעות, און מאכן א ברכה אויף זיינע תפילין.

דאס איז אויך נאר פאר ווער עס לייגט אלעמאל די תפילין ר"ת (עי' בטעמי המנהגים עניני תפילין אות כז שכן הוא קבלה מקדמונים שמו שנוהר כל ימיו מתפילין דר"ת ולא יחסר בשום אונג, מן השמים מוכרח שיארע לו טעות).

באמת איז אז בידע שימות, רש"י און רבינו תם, האבן מקורות פון פריער (מבואר כבר מהלוקת זו בכמה ראשונים לפני רש"י ור"ת, והביאו הפוסקים שבמכילתא (ס"ז בא) איתא כדעת רש"י, וכספר האשכול אות ה' מביא בשם הירושלמי כדעת ר"ת, ובתיקוני זהר חדש (ט) כתב כבר שנהגו להניח ב' זוגות מחמת הספק).²

האדמו"ר מגור: דער אמת איז אז די מצוה פון והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך האט מען זיי געזאגט אין פרשת בא, נאך פאר די פרשה פון קריאת שמע. די פרשה פון קריאת שמע איז דאך אין דברים. די מצוה פון תפילין איז דאך שוין געווען פון יציאת מצרים, במשך די גאנצע צייט וואס אידן זענען געווען אין מדבר האבן זיי געהאט נאר די צוויי פרשיות (כן כתב הפנים יפות בפר' כי תבא שלא היה להם רקב' פרשיות, אמנם עי' רשב"א מנחות דף לז. שכתב וי"ל נראה שנאמרה שמע והיה אם שמוע בשעת פסח מצרים ואעפ"י שנכתבה במשנה תורה, שהרי קדש והיה כי יביאך נאמרו בשעת יציאת מצרים וכתוב בהם והיה לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך, אלמא הוהיר אז הקב"ה על התפילין והתפילין הם נעשים מארבע פרשיות הללו, אי"כ היה צריך שנאמרו אז בשעת יציאת מצרים, עיי"ש. ועי' עוד בס' בית אלוקים להמביט (בשער היסודות פרק ל"ז) שדך בהקירה זו).

רבינו: וואס פארא תפילין האט אברהם אבינו געהאט? קיים אברהם אבינו כל התורה כולה (יומא כה), ער האט

זיכער געלייגט די ד' פרשיות, זיי האבן שוין אלעם געוואוסט פריער.

האדמו"ר מגור: אפילו עירובי תשליין האט ער געמאכט.

למעשה זעהט מען אז די מצוה פון תפילין שטייט אין פסוק קודם אויף די צוויי פרשיות.

הרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבל: דער רבי ז"ל זאגט אין דברי יואל (פר' וישלח) אז די אבות הק' האבן געהיטן שבת דורכדעם וואס זיי האבן געלייגט תפילין.

רבינו: יא, ווייל ס'איז א שאלה וועגן א משא. צי די תפילין איז א בגד אדער א תכשיט, במילא אלץ איד וואס לייגט תפילין יעדן טאג האבן זיי נישט עובר געווען קיין איסור, משא"כ אלץ בן נח האבן זיי ארויסגעטראגן א משא, קומט אויס האבן זיי מקיים געווען סיי מצות שבת, און סיי יום ולילה לא ישבותו.

וכיבד את רבינו שליט"א לברך על היין

רבינו: לחיים, לחיים לחיים ולשלום, שמחה מיט נחת מיט אלעם גוטן.

רבינו: דער שפת אמת איז געווען בזיוג שני אן איידעם ביים גארליצער רב. דער גארליצער רב איז דאך געווען אן איידעם ביים זיידן דער ייטב לב.

ווילאנג האט ער געלעבט מיט די רביצין?

האדמו"ר מגור: צוויי דריי יאר.

רבינו: ווי אלט איז דער שפת אמת געווען ביי זיין הסתלקות?

האדמו"ר מגור: אכט און פופציג.

רבינו: נישט מער פון אכט און פופציג יאר? און דער חידושי הרי"ם איז יא עלטער געווען ביי זיין הסתלקות?

האדמו"ר מגור: יא, ער איז געווען ארום זיבעציג יאר. ער איז געבוירן געווארן תקנ"ט און נפטר געווארן תרכ"ו.

רבינו: מ'זאגט אז דער דברי חיים האט בימיו געזאגט אז ווער עס זאגט היינט אז חסידים קענען נישט קיין לערנען איז אפיקורסות, ער האט געזאגט זייער א שארף לשון. האט ער געזאגט אזוי "אין גאליציען בין איך דא, אין פוילן איז דא ר' איטשע מאיר פון ווארשע, אין רוסלאנד איז דא רבי מענדעלע, דער ליבאוויטשער רבי (בעל צמח צדק)".

2

בשו"ת מן השמים ממהר"י מקורביל מבעלי התוס' (סי' ג) כתב דבר נורא: שעשה שאלת הלום בענין זה [אם ההלכה כרש"י או כר"ת] שיש מהחכמים שאומרים הוויית כסדרן ואם ההלכה פסול, ויש מהחכמים שאומרים הוויית באמצע ואם ההלכה פסול, ועתה מלך מלכי המלכים צוה למלאכיה הקדושים להודיעני הלכה כדברי מי, והבר מי אתה מחבב. ומן השמים השיבו לו: אלו ואלו דברי אלוקים חיים, וכמהלוקת למטה כך המחלוקת למעלה, הקב"ה אומר הוויית באמצע [כר"ת], וכל פמליא של מעלה אומרים הוויית כסדרן [כרש"י], עיי"ש.

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

חודש טבת

מז"ה מנחם יודא רובין הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מז"ה בנציון אברהם כהן הי"ו

המלמדים: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
הר"ר עזרא בנעט שליט"א

מז"ה יצחק משה גראס הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
הר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מז"ה העניך פריעד הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מז"ה יעקב פארגעס הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מאיר ראזענבערג שליט"א
הר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מז"ה אברהם יושע ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מז"ה יואל יאקאב הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מז"ה קלמן פילאף הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מז"ה יצחק זאב וויינשטאק הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מז"ה חיים ראובן שעהנברויין הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מז"ה שמואל מאיר הירש הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מז"ה מענדל מאיר גליק הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מז"ה שלום מערמעל שטיין הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מז"ה אלעזר גרובער הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מז"ה בנציון קליין הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברויין שליט"א

מז"ה אברהם יודא שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם, וישלח ברכה ה' אלקיכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם, הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

ווי רבי שמעון בן יוחאי ווי ס'שטייט אין מדרש שיר השירים (שהש"ר א, ל.)⁵.

מ'האט זיך דעמאלטס נישט ארומגעשפילט מיט קיין מליצות סתם אזוי, אז מ'האט אזוי געשריבן האט מען געהאלטן דערביי.

דער ספר הידושי הרי"ם איז טאקע געבליבן פון די פעסטע ספרים, פול מיט עמקות.

האדמו"ר מגור: ער האט געשריבן אלעס נאך פאר ער איז געווען רבי.

ער האט אויך געשריבן א ספר הזכות אויף די סדרות.

רבינו: דער שפת אמת האט געשריבן ווען ער האט געלערנט מיט די קינדער.

האדמו"ר מגור: ער האט געשריבן אויף כל התורה.

רבינו: ס'איז געווען נאך ספרים?

הרי"ם אשר פלפל בדבריו בשו"ת הידושי הרי"ם (אה"ע סי' ל"ו) ואחר שמוסק בהדברי חיים מסיים שם בזה"ל: "ויותר טוב שיפעול בתפילתו שיפקוד ה' אותה כעובדא דרשב"י במדרש", עכ"ל.

[אגב, בכתבי הגה"צ מווייטיצען זצ"ל מובא שאותו אברך היה הגה"ק רבי יהושע מטאמשוב זי"ע, ומרן הק' מצאנו כשראה את דבריו של הידושי הרי"ם הפטיר ואמר: "ער איז דאך גערעכט" ופנה אל האברך ואמר לו שיקבל על עצמו להקפיד ולקבל עליו תוספות שבת מדי שבת בשבתו ועי"ז יושע בוש"ק כי האוה"ה הק' כתב עה"פ ושמו בני ישראל את השבת, ד"את" השבת היינו תוספות שבת, והוסיף הרה"ק מצאנו לפרש המשך הכתוב, ושמו בני ישראל "את" השבת, כאשר ישמרו בני ישראל תוספות שבת כדבעי, אז לעשות את השבת, יפעל התוספות שבת, "לדורותם" שיהי' לו דורות, בנים ובני בנים זרעא חייא וקיימא, ואכן זכה הלה להוושע בוש"ק].

במדרש שיר השירים איתא (פ"א ל) מעשה באשה אחת בצידן ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה אתון גבי ר' שמעון בן יוחאי בעיין למשתבא דין מדין אמר להון חייכון כשם שזווגותם זה לזה במאכל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה הלכו בדרכיו ועשו לעצמן י"ט ועשו סעודה גדולה ושכרתו יותר מדאי כיון שנתיישבה דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל הפץ טוב שיש לי בבית וטלי אותו ולכי לבית אביך מה עשתה היא לאחר שישן רמוזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא בחצי הלילה ננער משנתיה כיון דפג המריה אמר לה בתי היכן אני נתון אמרה ליה בבית אבא אמר לה מה לי לבית אביך אמרה ליה ולא כך אמרת לי בערב כל הפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך אין הפץ טוב לי בעולם יותר ממך הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו ללמדך מה הקדוש ברוך הוא פוקד עקרונות אף צדיקים פוקדים עקרונות, עיי"ש.

האדמו"ר מגור: זיי האבן געקענט אסאך לערנען, דעמאלטס זענען נאך געווען אסאך וואס האבן געקענט לערנען.

רבינו: דער דברי חיים האט ארויסגעברענגט די דריי מפורסמים, זיי זענען טאקע געווען מפורסמים.

האדמו"ר מגור: זעהט אויס אין פולין איז געווען א וועג צו באהאלטן אז מ'זאל נישט וויסן.

דער הידושי הרי"ם איז געווען באוואוסט, ווייל ער האט געזאגט א שיעור, ער האט געפירט א ישיבה.

רבינו: ער איז באמת געווען א חריף עצום.

האדמו"ר מגור: דער אבני נזר איז דאך אויך געווען א למדן, ווען ער איז אריינגעקומען צום קאצקער רבי'ן איז ער געווארן געווארן וואס הייסט געלערנט.³ זיי האבן געלערנט תורה לשמה.

רבינו: דער צאנזער רב מיטן הידושי הרי"ם האבן געהאט א שטארקן קשר. ס'איז דא א באוואוסטער בריוו וואס דער הידושי הרי"ם שרייבט צום דברי חיים עס האט זיך גערעדט איבער איינעם וואס האט נישט געהאט קיין קינדער⁴ שרייבט ער צום צאנזער רב ער זאל מוהן אזוי

3

בספרו אנלי טל (בהקדמה) מתחיל בזה"ל: ויען אברהם ויאמר הפעם אודה את ה' אשר מיושבי ביהמ"ד שם הלקי, ומעודי ממבקשי חכמת התורה הייתי, ועוד כי היונא מליא למדני אדמו"ר זצ"ל דרכי פלפול, וכד היונא כבר עשר הידושים חדשתי, אח"כ נכנסתי לפני ולפנים לבית חמי אדמו"ר זצ"ל מקאצק מקור החכמה והתבונה, ממנו דרכי העיון למדתי, וממני נתודעתי מה יקרא הידושי תורה באמת, עיי"ש.

4

בשו"ת דברי חיים (ה"ב אבה"ע י"ה) מובא כדלהלן: "שאלה בתלמוד חכם אחד שנשא אשה ודר עמה באהבה כדרך תלמידי חכמים עשרם שנים ועדיין לא סר מחיבתה אך לא לכה להבנות ממנה ולא הי' לה שום ולד ולכן נפשו חשקה לקיים מצות פרי ורבי' ולהעמיד בנים תלמידי חכמים כי הוא ממשפחה גדולה בן גדול הדור ז"ל ולכן ביקש ממני למצוא היתר כי זוגתו אינה רוצה להיפרד ממנו בשום אופן" - הרה"ק מצאנו דן שם באריכות ומסי' שם דמותר לגרש אותה בעל כרחא אע"פ שחל על זה הרם דרבינו גרשום, בדמקום מצוה לא גזרינן, אך מסיים שם בזה"ל: "זה נראה לפענ"ד אך מחמת שהוא דבר חדש אינו סומך על עצמי עד שישכימו עמי איזה גדולים הגם ששמעתי שגדולים הורו להתיר במקום מצוה מכל מקום יראתי לעשות מעשה בלא הסכמת גדולי דורינו והי' שלום, כדברי הבא על החתום ב' י שבט תרכ"ה לפ"ק צאנו הק' חיים האלבערשטאם" ואכן הרה"ק מצאנו שלח תשובה זו להשואל ומשיב אשר הסכים עמו ונדפס תשובתו בשו"ת שו"מ (מהד"ק ה"א ס' ב), וכמו"כ שלח תשובה זו להידושי

רבינו: ס'איז זייער בא'שעמ'ט, אז מ'לערנט די מסכתות וואו ס'איז דא שפת אמת איז זייער בא'שעמ'ט, ער האט זייער גוט געלערענט, זייער גרונטליך, אויפן פלאץ. מיר האבן יעצט געלערנט מצוה הבאה בעבירה, דער שפת אמת דארט אויפן פלאץ זאגט שיינע חידושים, ס'איז בא'שעמ'ט נאכצוזאגן, דברים ערבים.

דער אמרי אמת האט נישט געשריבן אויף מסכתות?

האדמו"ר מגור: ער האט געשריבן גאנץ אסאך, נאר עס איז דארט געבליבן.

רבינו: דער זיידע ז"ל דער עצי חיים האט אויך אסאך געשריבן, ס'איז אויך געבליבן דארט, אין קריג איז אלעס פארלוירן געגאנגען. ער האט געשריבן אסאך אויף מסכתות.

האדמו"ר מגור: ס'האט זיך גענומען פון דעם וואס מ'האט נישט געוואלט מפרסם זיין ביים לעבן, און נאכדעם איז אלעס דארט געבליבן.

רבינו: דער ייטב לב האט געדרוקט זיינע ספרים נאך בחייו און עס איז טאקע געבליבן.

ונפרד ממנו רבינו: דער אייבערשטער זאל העלפן מיט שמחה און אלעס גוטן.

האדמו"ר מגור: ס'איז געווען אסאך מער, אויף גאנץ ש"ס. מ'האט געהאט ארויסגעגעבן נאר אויף מועד און אויף קדשים, און פאר די מלחמה איז אויך געווען גרייט אויף נשים.

ער האט געשריבן אויף אלעס, נאר ס'איז נישט געווען קיין געלט...

רבינו: ס'הייסט אז די סיבה פארוואס מ'האט נישט געדרוקט איז געווען ווייל ס'איז נישט געווען קיין געלט.

האדמו"ר מגור: אזוי איז געווען, היינט פארשטייט מען עס נישט, מ'קען עס נישט פארשטיין, אבער אזוי איז געווען.

דער אמרי אמת האט זיך אנגעשטרענגט אין די ערשטע יאר נאך די פטירה פונעם שפת אמת, מ'זאל דרוקן איין ספר פון שפת אמת אויף בראשית, ער האט געזאגט ער האט מורא אז דער טאטע וועט זיך אויפהייבן וועט ער נישט לאזן דרוקן, האט ער געוואלט אריינכאפן...

רבינו: אזוי באהאלטן איז ער געווען?

האדמו"ר מגור: דער שפת אמת האט מען נישט געוואוסט אז ער קען לערנען, בחייו האט מען נישט געוואוסט, מ'האט געוואוסט א רבי, חסידים, ער האט עס קיינמאל נישט ארויס געוויזן.

יום ב' פרשת חיי שרה תשס"ט לפ"ק

ביקור גומלין של כ"ק אדמו"ר מנדבורנא שליט"א

געשמועסט אז מ'דארף וויסן ווער דאס איז, געווענטליך איז דאך דאס אליהו הנביא...

דער מהר"ם שיק מיטן מהר"ם א"ש מיט רבי זעקל פאלאק - דער חתם סופר ברענגט איהם כמה פעמים - האבן מחליט געווען אז זיי מוזן עס אמאל בודק זיין, זיי זענען געווען זייער נאנט אין שטוב, האבן זיי געוואוסט ווען ס'איז די פאסיגע צייט דערצו, זיי זענען דאך געווען יוצא ונכנס איז איידער דער חתם סופר איז אריין נאך די סעודת שבת, האבן זיי געווארפן גורל צווישן זיך ווער ס'זאל בלייבן דארט, ווער ס'זאל זיין דער נחשון, און ס'איז געפאלן דער גורל אויף רבי זעקל פאלאק.

רבי זעקל פאלאק איז אריין דארט אין שטוב, ער איז אריין אין א שאפע פון בגדים, ער האט געוואלט זעהן און הערן

רבינו פרס בשלמו ודברו אודות תקופת למדו

אצל הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל

רבינו: כ'האב טאקע אמאל געהערט פון אייך א שיינע מעשה וואס איר האט געהערט פון אייער רבי'ן, לגבי דעם חתם סופר, צו ער האט געהאט גילוי אליהו.

האדמו"ר מנדבורנא: יא, די מעשה איז געווען אזוי. דער הייליגער חתם סופר האט דאך נישט געפירט אזוי קיין טישן ברבים, איז נאך די סעודת שבת פלעגט ער אריין גיין ביי זיך אין שטוב, פארמאכט די טיר און געזעצן - ער האט אוודאי געטוהן וואס ער האט געדארפט צו טוהן - יעדעס מאל האט מען ארויס געהערט צוויי קולות רעדן, מ'האט געוואוסט אז ס'איז אריין נאר איינער, די תלמידים האבן

וכיבדו רבינו שלימ"א לברך על היין

האדמו"ר מנדבורנא: לחיים לחיים, דער זכות פון די גדולים וצדיקים און פון אבות אבותינו זאלן מגין זיין אז מזאל קענען ממשיך זיין אין די עבודת הקודש.

הרב דושינסקי זכרונו לברכה האט נאך פארכאפט צו קענען די פריערדיגע גדולים, ער האט פארציילט און ס'איז נאך געווען אזוי ארגינאל, מקור ראשון כמעט.

ער פלעגט לערנען חומש רש"י אביסל יעדן טאג פאר דעם שיעור, און ביי חומש רש"י פלעגט ער אריין ברענגען אביסל א סיפור, און די מעשה איז געווען איינע פון די סיפורי צדיקים.

רבינו: דא היי האט ער אויך פארגעלערנט אזויפיל שעות, – אינדערהיים האט ער דאך פארגעלערנט שעות ארוכות – אין ארץ ישראל אויך?
האדמו"ר מנדבורנא: יא יא.

און מיטהאלטן, ער איז געווען דארטן אפאר מינוט, ס'איז איהם געווארן זייער היים, ער האט זיך זייער נישט גוט געפילט, ער האט געטראכט יעדע מינוט ער קען שוין נישט אויסהאלטן ער מוז שוין ארויס גיין, דערווייל ביז ס'האט געדויערט די מינוט צוויי – איך ווייס נישט פונקט וויפיל ס'האט געדויערט – איז דער הייליגער חתם סופר צוגעגאנגען און האט אויפגעמאכט די טיהר, און האט איהם אנגעכאפט ביים קראגן, און ער האט איהם געזאגט: דאס איז נישט אליהו הנביא, דאס איז דער רמב"ן, ארויס פון צימער!..

איך האב דאס געהערט פון הרב דושינסקי כמה פעמים. פון דארט נעמט זיך אז די אונגארישע גדולים לערנען אסאך רמב"ן.⁶

רבינו: דער ישמח משה האט געזאגט אויף זיך אז ער איז א ניצוץ פונעם רמב"ם.⁷ און אויפן חתם סופר האט ער געזאגט אז ער איז א ניצוץ פונעם רמב"ן.⁸

8

ובס' תהלה למושה (שם) מובא שכאשר חזר מרן הייטב לב זי"ע על דיבוריו של ק"ז מרן הישמח משה זי"ע בנוגע לנשמות החתם סופר ז"ל, הי' מוסיף ואומר: שאחרי כמה שנים כשיצאו לאור ספרי החתם סופר ז"ל, ראה שהי' רגיל על לשונו דברי הרמב"ן הק' ז"ל, וברוב תשובותיו מביא וקורא מדברי הרמב"ן.

ובהקדמה לס' טוב ירושלים מביא נכדו בשם הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל ששמע מרבו הגאון רבי זעקל פאלאק ששמע מרבו החתם סופר שמוטעם זה היה חותם שמו "מושה הק' סופר" ולא "הק' משה" כדי שלא לכתוב מילת קטן קודם השם משה שזה היה גם שמו של הרמב"ן.

ובס' אלף כתב (ח"ג אות תקפ"ו) הביא זי"ל: מרן החת"ס נהג ביום שמחת תורה שמו"ט קרואים עלו בפרשת וזאת הברכה, ואח"כ עלה החת"ס לחתן תורה, והוא היה איש החמישים שעלה לתורה, ולענ"ד כוונת החת"ס זי"ל בזה, כי היה נשמת הרמב"ן, והרמב"ן הי' ניצוץ ממושה רבינו ע"ה, ומשה רבינו השיג ביום האחרון שער הנו"ן, כפי שלה"ק זי"ע, ויעל משה על הר נב"ו, הוא נוטריקון נו"ן בו, שהשלים שער הנו"ן.

ומענין זה יסופר שהגאון ר' מרדכי שלאנק זצ"ל (תלמיד הניב של מן החת"ס) הי' אצל הישמח משה ביוה"כ פ האחרון לחיי החת"ס, וכשקראו להישמח משה לתורה אמר בזה"ל: דער פּרעשבורגער רב ברוך רחמים, ר' מרדכי שמע דבריו ואחוו פלצות, ובמוצאי יוה"כ פ כנס להיש"מ ושאלו על פשר הדבר, ולא רצה להשיב לו, ולאחר הפצרות מרובות השיב לו: ראיתי הצדיק מפרעשבורג מעורר רחמים למעלה ואלפים ורבבות נשמות של התנאים ואמוראים היו מלווים תפילתו, והרמב"ם והרמב"ן אחד מימינו ואחד משמאלו בתפילתו.

6

בס' חוט המשולש מביא נכדו מרן החת"ס איך שהפליג וקיננו הק' בכל עת את רבינו הקדוש הרמב"ן ופירושו על התורה, והיבב את הרמב"ן כ"כ יען החזיק את עצמו שנשמתו הוא נשמת הרמב"ן, וכן למד פרשת השבוע עם רש"י ורמב"ן.

וידוע מה שכתב בצוואתו הק' זי"ל: תורה עם פירוש הרמב"ן תהגו ותלמדו עם בניכם, כי הוא ראש אמונת אומן...

7

בס' תהלה למושה (ח"ג דף ט' ע"ב) מובא שמרן הייטב לב הבין מוקינו מרן הישמח משה זי"ע, שנשמתו הוא משרש נשמת הרמב"ם, ומרן החתם סופר הוא ניצוץ מנשמתו של הרמב"ן.

ומענין התקשרות נשמתו של מרן הישמח משה לנשמת הרמב"ם, מן הראוי לציין מה שסיפר מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע בסעודת ההילולא לק"ז מרן הישמח משה כ"ח תמוז תשנ"א (הובא במהר"ם ט"ב פר מסעי עמ' קמ"ט) זי"ל: וכמו ששמעתי לספר כד הונא מליא, וכמדומה לי ששמעתי מעשה זה גם מכ"ק רבינו דודי ז"ל, שפעם אחת התפלל ק"ו הישמח משה זי"ל להקב"ה שישגי יראה של התנאים והאמוראים, וגילו לו מן השמים שאי אפשר לו להשיג יראתם הנוראה, רק אם יצה יש לו מציאות להשיג יראתו של רבינו הרמב"ם זי"ל, והתפלל הישמח משה על זה, וניתנה לו מן השמים יראת הרמב"ם, וחיל ורעדה אחז בו, וכמעט שיצא נפשו, והתפלל שיסור מאתו יראה הגדולה הזאת, ומאז ראה והרגיש את גודל נשמתו ומדרגותיו של הרמב"ם, עכ"ל.

דערפאר האט ער אוועק געלייגט די שאלה און ער האט נישט גענטפערט.

רבינו: דער חתם סופר האט אויך געזאגט אז ער ענטפערט נישט צוויי מאל.¹⁰

הארמו"ר מנדבורנא: דא איז איהם נישט געווען קיין נפקא מינה צו קוקן נאכאמאל צו נישט קוקן נאכאמאל, ער האט נישט געוואלט ענטפערן. זכותם יגן עלינו.

ונפרד רבינו ממנו לשלום: דער אייבישטער זאל העלפן מ'זאל הערן בשורות טובות.

לא שלח התשובה, אמר לו הכת"ס: האמנתי שתעבור עוה"פ על תשובתך שערכת לבי דינא רבא מניקלשבורג, והבין הכת"ס, ואמר לו הכת"ס בזה"ל: "אין יעדעס חור האט הקב"ה זיין יוד וואס פסקינט זיינע שאלות, תל"ת אין דעם דור בין איך עס, נו היתכן קענסט דא הקב"ה הושד זיין, דארט וואו איך מיינ גאר ניקס נאר צו טוהן זיין רצון, וועט ער מיך מכשיל זיין, חס ושלום, חס ושלום".

ובס' ומשה היה רועה (ה"ד שו"ל א"ה בקרום) מובא סיפור נפלא מ"ש רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע על ספרו הקדוש ויואל משה, שהתבטא בלשו"ק: "דער חתם סופר האט נישט געמעקט און איך מעק אויך נישט", כי היה ברור אצלו שלא טעה בדבריו כנ"ל.

10

ו"ל הכת"ס בתשובה: לא הייתי פורץ גדרי שלא להשיב על ענין א' פעמיים, וטעמי כי כל ענין שו"ת הוא עלי לעמוס משה ושלם ברצוני לישא ולקבל אחריות דאחריו, אלא שאיני יוצא י"ח להשיב השואל ריקם ולזה היה די בהשיבי לשואל אסור או מותר פטור או חייב ותל"מ, אך היות רוב השואלים הם ת"ח ודברי ש"ע וד"מ ומפרשים גם הם ראו טרם ששאלו וכל רצונם לשאול אולי יוכל הנשאל לחדש דבר שלא כדברי הפוסקים ההמה או לחלוק עליהם או לומר שיש לסמוך ע"ד פלוני וכדומה וא"כ ע"כ צריך אני להודיעו מאיזו טעם אני פוסק שלא כמו שראה הרב השואל כדי שאם יבדוק אחרי וימצא טעות שאחזור ואומר דברים שאמרת לי לפניכם טעות היה בידי כי כל אדם עלול לטעות וע"כ מחויב אני להודיע טעמי ונימוקי, ועתה בבוא שנית תשובתו להשיג עלי אם אני עומד על עמדי ורואה אני שאין ממש בראיותיו והרי ראיתי שזה בדק אחרי ולא מצא אלא מ"ש חבילות תשובות שאין בהם ממש ומה לי להשיב לו להצדיקני, מה לי ולזאת ממ"נ אם יעשה כדברי הרי טוב ואם לא יעשה זה טוב יותר שאין עלי אחריות, וידי חובתי יצאתי שהרי כבר השבתי לו, ואיני מחויב ליבון אכנים, אך אם טעיתי ע"כ לחזור בי.

ומרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע בקונטרס שלש תשובות (והיא לו בספה בשו"ת דברי יואל סי' צ) הביא את החתם סופר הג"ל וכתב בזה"ל: ובדרשות החתם סופר בהקדמה הביא מכתב מהחתם סופר זללה"ה, שכתב שהיה לו גדר שלא להשיב על ענין אחד פעמיים, וזה"ל שם שאם השיב לי חבילות תשובות שאין בהם ממש מה לי להשיב לו ולהצדיקני, ידי חובתי יצאתי שכבר השבתי לו, ואיני מחויב ליבון אכנים, עיי"ש שהאר"ך בדברי קדשו.

דער חתם סופר האט געהאט די כוחות פון ביידע זייטן, כוחות התורה און כוחות פון עבודת הקודש.

רבינו: דער חתם סופר איז דאך געווען דער געוואלדיגער משיב, דער געוואלדיגער פוסק אין הלכה, און דער געוואלדיגער כח אין די חידושים, אויף ש"ס, ער איז מפרש, און די געוואלדיגע דרשות, און די חידושי אגדות אויך, ער איז געווען א יחיד במינו אין יעדן איינעם פון זיי.

ער האט געהאלטן אויף זיך אז ער איז אראפ געקומען אויף דעם עולם צו פסק'ענען שאלות.

הארמו"ר מנדבורנא: איך וויל נישט אויפהאלטן, אבער ס'ווערט געברענגט אין די הקדמה פון חתם סופר, אז ס'איז אנגעקומען אמאל עפעס א שאלה, עפעס גאר א שווערע שאלה, האט ער עס אוועק געלייגט, די אנשי שלומו די וואס פארענען זיך מיט די כתובים, האבן געמיינט אז ער האט עס פארגעסן, האבן זיי איהם דערמאנט, האט ער עס גענומען, ער האט געגעבן אזא קוק אויף דעם, און ער האט עס אוועק געלייגט צוריק און נישט געהייסן ענטפערן, האט מען איהם נאכאמאל דערמאנט, האט ער געזאגט אז ער האט געזעהן אז ס'שטימט נישט די נגלה מיט די נסתר, איז א סימן אז דאס איז נישט קיין ריכטיגע שאלה, שפעטער איז נתברר געווארן אז איינער פון די משכילים האבן איהם געוואלט עפעס מנסה זיין, מכשיל זיין, אזוי ברענגט ער אין חתם סופר אין די הקדמה, האט דער זוהן געפרעגט שפעטער דעם חתם סופר – וואס איז געווען די סיבה אז ער האט נישט געענטפערט, ברענגט ער דארטן דעם ווארט אויף דייטש, זיי האבן דאך גערעדט האלב אידיש.

רבינו: זיי האבן גערעדט דייטשע אידיש.

הארמו"ר מנדבורנא: האט דער חתם סופר געזאגט: מ'האט אונז בוחר געווען בדורינו אלס פוסק הדור, ווי טראכסטו, וועט מען דען מיך פון היכל מכשיל זיין?⁹

9

בהקדמה לס' דרשות חת"ס מביא וז"ל: ושמעתי מכבוד מו"ח הג"מ שלמה אלכסנדרוי סופר ז"ל כ"פ מה ששמע מפ"ק אביו הק' זצ"ל, שפע"א נשלחה להחת"ס שאלה המורה בשאלת עגונה מבי דינא רבא דק"ק ניקלשבורג בפקודת מרן מהר"ם בנעט זצ"ל [שהי' כבר חלש מאוד בשניו האחרונים], ובאותו יום שהגיע השאלה קונטרס גדול מהב"ד, תיכף אחר שינת צהרים השיב החת"ס, וכשגמר התשובה אמר לבנו הכת"ס שישלח התשובה לניקלשבורג, ואחר שעה קטנה ראה החת"ס שהתשובה לניקלשבורג עודנה על השולחן, ושאל לבנו מדוע

דברית קידש

מכ"ק מרץ רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת מקץ - חנוכה תשס"ט בויליאמסבורג יע"א

הזעם, וטמאו בכוונה כל השמנים, ואם בגודל ההסתר עזר השי"ת ומנותר קנקנים נעשה נס לשובנים, שנמצא פך אחד שמן טהור שהשגיח השי"ת לחננו, על כן בני בינה ימי שמונ"ה קבעו שיר ורננים, שעושים שמונת ימי חנוכה זכר לנס שמירת פך של שמן.

ובדרך זה דרך גם מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (לחנוכה אות ל) ליישב קושית הבית יוסף, דבאמת יש להבין מה היה כוונת היונים בזה שטמאו כל השמנים, דאם רצו לבטל מישראל מצות הדלקת המנורה, היה להם עצה המועלת ביותר לשפוך את כל השמנים לארץ ולאבדם שלא ימצאו ישראל שמן כלל במה להדליק, ולמה הניחוהו שם והיה סגוי להו במה שטמאוהו, ומה תועלת הגיע להם מזה שטמאו כל השמנים. אלא נראה מזה שעיקר כוונתם היה רק להכשיל את ישראל ולהעבירם על דתם, והתגברו כאן כדי להרבות טומאה בישראל ח"ו, ועל כן לא איבדו את השמנים ולא חמסוהו מהם, אלא טמאו אותם דוקא והניחו אותם שם במקומם, כדי להערים עליהם שלא יעלה על דעתם שנטמאו ויחשבו שהוא טהור ויעשו את העבודה בטומאה, ועל דרך זה יכניסו טומאה בישראל ח"ו. (והארץ בזה בדברי יואל שם אות ה). אך לפי זה יפלא איככה אפשר שנסאר פך זה ולא מצאוהו, וצריך לומר שזה גופא היה מעיקר הנס שהשי"ת שמר את הפך הזה בהשגחה פרטית מן השמים שיהא נעלם מנגד עיניהם ולא יראוהו כלל, ואף שהיה שם בהיכל נגד פניהם ולא נמנע מהשגת ידיהם לשלוט בו, הכה ה' אותם בסנורים שלא יראוהו כלל, וזה היה באמת נס גדול, דמבואר בזוה"ק (פ' וישב דף קפח.) כי להנצל מבעלי בחירה קשה ביותר, וזעירין אינון שיוכלו להנצל, עיי"ש. והכי נמי שהיונים שהיו בעלי בחירה התגברו לטמא כל השמנים,

וטבה טבה והכן, כתב בשלטי הגיבורים (על הגהות המרדכי פ"ב דשבת), האות ה' מן טבה והתיבה מן והכן הם אותיות חנוכה, וסמך לסעודות שעושים בחנוכה, ואותיות וטבה טבה בגימטריא מ"ד כמנין הנרות עם השמשים. ויש להבין שייכות סעודות שעושים בחנוכה שהם רשות כמבואר בשולחן ערוך (או"ח סימן תר"ע ס"ב) עם נרות חנוכה שהם עיקר מצות היום.

ואפ"ל על פי מה שהקשה הבית יוסף (סי' עת"ר) למה קבעו ח' ימים, דכיון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה א' נמצא שלא נעשה הנס אלא בז' לילות. ותירץ בבני יששכר (כסלו טבת מאמר ד אות צא) על פי מה שאמרו חז"ל (שבת כא): כשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים, לא אמרו נטמאו (שלא במסו) רק טמאו בכוונה, ומאין ולאין ישאר פך אחד מונח בחותמו של כהן גדול, על כרחך יד ה' עשתה זאת להסתיר מהם הפך הזה כדי שיהיה לנס, הנך רואה שגם בעת הזעם שניתן רשות להיונים ליכנס להיכל והיתה עת צרה, הנה באותו הפעם השגיח השי"ת לחננו והשאיר הפך לגאולה ולנס. ובזה נמצא טוב טעם להנס של יום הראשון, כי הוא הנס המופלג יותר מאינך יומי, כי הנס דאינך יומי כבר היה בעת הרצון, מה שאין כן מה שהסתיר השי"ת הפך הזה להשאירו לנס זה היה בעת הזעם, הבן הדבר אשר זה יורה על השגחה המופלגת אשר גם בעת הזעם יחכה ה' לחננו ולהושיענו, עכ"ד.

ויל"פ בזה מה שאומרים בפייט, יונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים, ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים, ומנותר קנקנים נעשה נס לשובנים, בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים. והכוונה כי בימי היונים מן השמים הניחו להם לפרוץ חומות מגדלי כי היה שעת

ובדרך הטבע היה מן הנמנע שלא יראו הפך הזה, ואף על פי כן עשה הקב"ה נס גדול לסמא עיניהם שלא יכירו בפך הזה וניטול מהם הבחירה שלא יוכלו ליגע בפך הזה, זהו הנס היותר גדול מהכל. ולזה תקנו חז"ל בנרות חנוכה שתהא מצותה בראייה, לפי שעיקר הנס היה מה שנסתמו עיניהם של היונים ולא ראו את פך השמן, לכן זה לעומת זה צריכין דוקא לראות את הנרות. ומיושב קושית הבית יוסף למה קבעו חנוכה ח' ימים הא ביום ראשון לא היה נס, דאין הכי נמי מה שנתרבה השמן לא היה נס רק ז' ימים, אך יום הראשון נקבע על אותו הנס שנעלם הפך מעיני בעלי בחירה שלא יראוהו ולא יוכלו לטמאותו, עכ"ד.

אך זה לעומת זה יש גם מעלה על צד הטוב לבעלי בחירה, וכמו שהביא א"ז זללה"ה בייטב פנים (מאמר קדישין אות מד) משמיה דהרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע לפרש הכתוב (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין, כי עיקר המותר שיש לאדם על הבהמה הוא בחינת אין, כלומר שאם האדם מתאוה וחושק לאיזה תאוה וחפץ לעשותו, בידו לשבור טבעו ולומר אין וימנע מלעשותה, אבל בהמה מה שלבה חפץ ויכולה לעשותו היא עושית, ואין בידה להמנע ושלא לעשותה, עכדה"ק.

ואבא מארי זללה"ה בברך משה (פ' תזריע עמוד עא) הרחיב בביאור הענין, על פי מה שכתב בספר העיקרים (מאמר ג פרק ב) לבאר מפני מה ביצירת כל הבעלי חיים נאמר בהם כי טוב, וביצירת האדם לא נאמר כי טוב, לפי שאין בבעלי חיים שום שלימות זולת שלימות המציאות, ולכן נאמר ביצירתם כי טוב, לרמוז כי עם מציאותם מיד נשלם הטוב שאפשר שיהיה בהם ולא יקוה בהם שלימות אחר, אבל ביצירת האדם לא נאמר כי טוב, להורות כי הטוב המכוון באדם אינו המכוון בשאר הבעלי חיים, אבל יקוה שיגיע ממנו טוב אחר יותר נכבד, ולא יגיע הטוב עם מציאותו מיד, אלא אחר שיוציא הכוחניות מן הכח אל הפועל אז יגיע אל שלימות המכוון בו שהוא שלימות התכלית, עכ"ד. ועל פי זה כתב א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' בראשית) לבאר המדרש (ויק"ר פ"ד ס"א) אם זכה אדם אומרים לו אתה

קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך. והכוונה אם זכה אדם, שהוציא מה שבכוחו אל הפועל והגיע לשלימות התכלית, אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית, שהוא מוקדם במעלה ובחשיבות מכל מעשה בראשית, כי כל הנבראים נוצרו שלימים בפועל ואין בהם שלימות אחר רק שלימות המציאות, אבל האדם הכי נכבד מכולם, שלא נברא שלם בפועל אלא הגיע לשלימותו על ידי בחירתו, אבל אם לא זכה, היינו שלא הוציא מה שבכוחו לפועל ונשאר נעדר השלימות, אומרים לו יתוש קדמך, שהגרוע שבנבראים חשוב יותר ממנו, כי לכל הדברים יש להם שלימות, והוא אין לו שלימות, עכ"ד. והרי נתבאר מזה שכל מעלתו וחשיבותו של האדם יותר מן הבהמה הוא מפני שאין בבעלי חיים שלימות אחר זולת שלימות המציאות, והאדם יכול להגיע בבחירתו לשלימות אחר יותר נכבד את האלהים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם. וזהו הכוונה ומותר האדם מן הבהמה אין, כי עיקר המותר שיש לאדם על הבהמה, דהיינו שיהא מוקדם במעלה ובחשיבות יותר מן הבהמה, הוא על ידי בחינת אין, שישבר את טבעו ויאמר אין לעצת יצרו, וישלים נפשו בבחירתו להיות ירא אלהים וסר מרע כי זה כל האדם, אבל בלאו הכי אומרים לו יתוש קדמך במעלה וחשיבות, לאשר הוא יש לו שלימות ביצירתו והאדם אין לו שלימות, עכ"ד.

ונקדים עוד מה שכתב המהרש"א (בבא בתרא טז.) על דברי הגמרא ביקש איוב לפטור את העולם כולו בדיון, אמר רבוננו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות בראת חמור פרסותיו קלוטות בראת צדיקים בראת רשעים, מי מעכב על ירך, ומה אהדרו ליה חבריו לאיוב, ברא הקב"ה יצר הרע ברא לו תבלין תורה. כי איוב טען ואמר שהאדם מוכרח במעשיו בתולדתו בטבעו, ולזה לקח דמיון משני בריאות הפכיים, בראת שור הוא מובחר שבמינים שפתח בו הכתוב תחילה בטהורים, ובראת חמור שהוא השפל שבמינים מצד חומרו שעל כן נקרא חמור, והשור לא ישובח והחמור לא יגונה, לקבל שכר או עונש, כיון שכל אחד מוכרח מצד טבעו מיום הבריאה, כמו כן בראת צדיקים ובראת רשעים

מסייע לאדם שיוכל להתגבר נגד כוחות היצר, ולכן מכאן יש סמך לסעודות שעושין בחנוכה ואוכלין בשר, כי האדם רשאי לשחוט בעל חי למאכלו כי הוא מותר מן הבהמה והוא בעל בחירה להתגבר על היצר, ויש לו חשיבות ועדיפות יתירה מכל הבעלי חיים.

ובלכתינו בדרך זה יש לפרש מה דאיתא בשו"ע (או"ח סימן תכח ס"א) ביום שיהיה חנוכה יהיה עצרת כשיהיו [חשוון וכסליו] כסדרן או חסירים. וכתב במגן אברהם (סק"א) ביום שיהיה עצרת יהיה חנוכה שאחריו אם הם כסדרן או חסרים, אבל כשהם מלאים יבוא ביום שאחר עצרת כגון אם עצרת ביום א' יבוא חנוכה ביום ב', עכ"ד. וראוי להתבונן מה שייכות קביעות יום טוב שבועות עם קביעות ימי חנוכה. ולפי דרכינו י"ל על פי מה דאיתא במדרש (שמו"ר פכ"ח ס"א) ומושה עלה למרום, באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במושה, עשה הקב"ה קלסטרין פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישין הימנו לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, וצ"ב וכי משום שאכלו בביתו של אברהם שוב לא יזכו לקבל התורה. אך מצינו כי אברהם אבינו נתן בשר להמלאכים כדכתיב (בראשית י"ח) ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם, ולכאורה בשלמא בשר ודם שיש לו בחירה חפשית אם כן יש לו יתרון מבעל חי ורשאי לשחוט בעל חי למאכלו, אבל המלאכים שאין להם יצה"ר ולא שייך אצלם ענין תאות הבהמיות דאין להם בחירה, איך היו רשאים לאכול בשר בעל חי, ולזה אמר אי אתם מתביישין הימנו לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, ולא היו רשאים לאכול בשר כי אינם בעלי בחירה, ומזה אנו רואים עדיפות וחשיבות בני ישראל שהם בעלי בחירה ומותרים לאכול בשר, מה שאין כן המלאכים, ועל כן ניתנה תורה לבשר ודם שהוא בעל בחירה והוא במדרגה גבוהה מן המלאכים כי על ידי זה יגיע נחת רוח יותר להקב"ה. ומזה אנו רואים מעלת בעלי בחירה, ואם נעשה נס נגד בעלי בחירה בודאי שגדול הנס עד מאד, ולזה ביום ראשון דחנוכה שהיה נס להכניע בעלי בחירה אנו נותנים שבח והודאה להשי"ת על הנס הגדול שעשה לכני ישראל בימים ההם ובזמן הזה, ושפיר מישך שייכי לחג השבועות.

שכך יהיו מצד בריאותם והם מוכרחים על מעשיהם, ואין ראוי שיקבל הצדיק שכר והרשע עונש, ואהדרו ליה חביריו שהדבר תלוי באדם, כי ברא הקב"ה יצר הרע שעל ידו נעשה רשע, אבל נתן ביד האדם תבלין היא התורה לבחור בטוב, עכ"ד. ובוזה כתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (לחנוכה אות ה) לפרש אמרינו שעמדה מלכות יון הרשעה להשכיחם תורתך ולהעבירם מעל חקי רצונך, ולכאורה קשה כפל הלשון למה לי. ויש לומר כיון דרק בוזה יש הבחירה לאדם לגבור על יצרו על ידי התורה, אבל בלא התורה האדם מוכרח במעשיו, ועל כן רצו היונים מקודם להשכיחם תורתך, ובוזה ממילא על ידי ההכרח אחר כך ולהעבירם על חקי רצונך, עכ"ד.

ועל פי זה יל"פ הגמרא (פסחים מט:) תניא רבי אומר עם הארץ אסור לאכול בשר, והיא פלאי למה לא יהיה רשאי לעם הארץ לאכול בשר שהוא כשר. אמנם לפי האמור י"ל כי האדם העוסק בתורה יודע ומבין שכח התורה מכניע כח היצר, וממילא על ידי התורה איכא בחירה חפשית להתגבר על היצה"ר ועל תאות הבהמיות לומר אין, ובוזה הוא מותר מן הבהמה, ועל כן כיון שיש לו יתרון מן הבהמה רשאי הוא לשחוט בהמה ולאכול את בשרו. אכן עם הארץ שאינו עוסק בתורה ואין לו הכח ללחום עם היצה"ר ולהתגבר עליו, אם כן אין לו יתרון מן הבהמה לומר אין, על כן אסור לו לאכול בשר, כי אין לו עדיפות מן הבהמה.

וזוהו ביאור דברי השלטי גיבורים, וטבוח טבח והכן, הח' מטבח ואותיות והכן הם אותיות חנוכה וסמך לסעודות שעושין בחנוכה, ואם תאמר מה ענין סעודות הללו, לזה אמר וטבוח טבח בגימטריא מ"ד כמנין הנרות שאנו מדליקין ח' ימים וביחד הם מ"ד נרות, וכיון שמדליקין ח' ימים על כרחך שבכל הלילות היתה נס, כי ביום ראשון מדליקין לזכר ששמר הקב"ה הפך שמן מבעלי בחירה, והנס ביום ראשון הוא בבחינה גבוהה משאר הימים, כי קשה ביותר להנצל מבעלי בחירה, ומבואר לנו מזה יתרון האדם מן הבהמה שהוא בעל בחירה לומר אין על תאות הבהמיות ולהתגבר נגד כוחות היצר, והכל הוא על ידי כח התורה הקדושה הרמוז בנר חנוכה ע"ד כי נר מצוה ותורה אור, שזה

נישט געקענט זאגן דעם אין, ער האט נישט געקענט זאגן דעם ניין פארן יצה"ר, מען האט אנגעהויבן צו קוקן, מען האט זיך פוגם געווען די אויגן. ליידער ליידער, מען הערט אזעלכע ביטערע בשורות ווי גרויס און קליין זענען ליידער ליידער אפגעפארן, נעבעך אזוי פארדארבן געווארן, רחמנא ליצלן וואס מען הערט זיך אן, פון די שענסטע הייזער, פון די שענסטע שטיבער, ערליכע אידן ליידער מאכן מיט קינדער, שרעקליך רחמנא ליצלן, מען זאל עס אוודאי נישט וויסן, ווייל דעמאלטס איז מען שוין א צועק לשעבר ואין מושיע לה, מען קען זיך שוין נישט העלפן, מען ברענגט זיך אריין בידי א טמאנע כלי אין שטוב, די מתיונים האבן אזוינס נישט געהאט, און אידן ברענגן דאס אריין אין שטוב, און די בני בית און די קינדער ווערן מיט דעם מחונק, מען לאזט זיך אריין מיט דעם, אוי לעינים שכך רואות, וויי פאר די אויגן וואס קוקן, חכמי ישראל האבן מתקן געווען נר חנוכה מצותה בראיה, זעט מען אז מען קוקט אויף נר חנוכה ברענגט דאס אריין קדושה, מען קוקט אויף א הייליגע זאך איז עס מטהר די אויגן ס'ברענגט אריין קדושה אויף די אויגן, זה לעומת זה טאמער קוקט מען אויף טריפהנע פלעצער, פלעצער וואס מען טאר נישט, איז עס מטמא ר"ל די אויגן, ס'האט א געוואלדיגע טומאה.

והשי"ת יהא בעזרינו בימי חנוכה שנוכה לטהר
עינינו שיהיה לנו עינים קדושים ומאירים להביט רק על דברים שבקדושה, והמאור של תורה יתן לנו כח שנוכה ליתרון האדם מן הבהמה שנוכל לומר לתאות הבהמיות אין, "איך וויל זיין א ערליכער איד, איך וויל מיר אכטונג געבן אויף די אויגן, איך וויל האבן ערליכע קינדער, איך וויל האבן א ערליכע שטוב, א צניעות'דיג כשר'ע אידישע שטוב", וכל אחד יעמוד על המשמר שביתו יהיה נקי מבית ומבחוץ, וכן יעמדו על המשמר במקומות העבודה לשמור על העינים. והשי"ת יעזור שיתעורר עלינו הנסים והנפלאות שעשה הקב"ה עם בני ישראל, והקדושה הגדולה שיורד בימי חנוכה יאיר בעיני ולבות בני ישראל להאר עינינו במאור התורה, והתורה יאר עיני בני ישראל, ונוכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

היוצא לנו מזה דביו הראשון מדליקין לזכר הנס שהיה להכניע בעלי בחירה שהוא קשה מאד, ובדורינו אלה אנן מה נענה, חיים אנחנו בעולם קשה אשר זקוקים לצורך הפרנסה להמצא ברחובות המלאים זוהמא, וכח היצה"ר גדול מאד ורק על ידי כח התוה"ק אפשר להתגבר ולומר אין, להתבדל ולפרוש מזהמת השוק ולשמור על העינים.

במס' שבת (דף כא:) נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ וכו' ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו. ויש לומר בדרך רמז כי ענין הדלקת המנורה על פתח ביתו מבחוץ הוא להורות על אור התורה, כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו כג), על דרך שאמרו (איכ"ר פתיחתא ס"ב) המאור שבה מחזירו למוטב, שבדביקות בתורה הקדושה יוכל האדם לשמור עצמו בהיותו על פתח ביתו מבחוץ בשווקים וברחובות, כי בימינו אלה צריכים לסייעתא דשמיא מרובה שיהיה מותר האדם מן הבהמה לומר אין. ומה שאמרו ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו, יש לומר בדרך רמז כי בעוה"ר בימינו אלה הוא שעת הסכנה שמכניסים טומאת השוק בתוך הבית על ידי שמכניסים כלי הטמא ורואים שם ראיות אסורות, והנה בימים מקדם היו צריכים להשפעת המנורה על פתח ביתו מבחוץ שיגן על השפעת השוק, אבל בימינו אלה שהוא שעת הסכנה מניחה על שולחנה, כי בעוה"ר צריכים שמירה יתירה גם בבית, כי על ידי לחיצה קלה על הכפתור יכול להגיע למקומות המטונפות ביותר. מצות חנוכה נר איש וביתו, כי קדושת הנרות צריך להשפיע טהרה וקדושה על איש וביתו. וכבר היה דברינו (בדרשה כ"א כסלו דהאי שתא) להזכיר דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה שאמר בדרשת הושענא רבה שנת תשט"ו, שאיני יודע איך נמצאים עוד יהודים שיש להם כלי הטמא ועדיין לא הגיעו לידי שמד ר"ל. ובעוה"ר הוא כגזירת היונים שגזרו כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק ונחלה באלקי ישראל.

אוי ליידער ליידער רבים חללים הפילה, אזויפיל מענטשן זענען צוגרינד געגאנגען, יעדער איז געווען א חכם בעיניו און געהאלטן מיר וועט עס נישט שאדן, ער האט

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

קדו עדר וישואה בדר משה רהטני סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הצדוקת מרת ח' מיזליש ע"ה בת מרן רבינו משה ז"ע נלב"ע ח' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש ר' מנחם משה גאנץ ז"ל ב"ר דוב ז"ל נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד מעלפער ז"ל ב"ר יהוקאף משה ז"ל נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן בערנאט ז"ל ב"ר ישראל ז"ל נלב"ע מ"ז חשון תשל"ז
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל נלב"ע ט' שבט תשנ"ג וזוגתו מרת חיה ע"ה ב"ר יהושע ז"ל נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אריכסנדר בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ז וזוג' מרת רייזל ע"ה ב"ר אפרים ז"ל שמעון נלב"ע ה' שבט תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל ב"ר מרדכי מנחם ז"ל נלב"ע כ"א אדר א' תשמ"ח וזוגתו מרת ארטע שיינדל ע"ה ב"ר משה אליהו ז"ל נלב"ע י"ב ניסן תשמ"ג

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

כ"ק אדמו"ר מסאטוב שליט"א

לנישואי בתו ביום רביעי באולם "כתר הרימון"

הרה"ח ר' יוסף צבי גרינבערגער שליט"א

להכנסת בנו הב' אברהם נ"ו לעול התורה והמצוות

הר"ר אברהם גליק הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' שמריהן גליק שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' שניאור זלמן טאבאק שליט"א

להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

הר"ר שלמה פריינד הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' ישראל פריינד שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' יוסף צבי נייילנדער שליט"א

ולחוז הרה"ח ר' מאיר משה פרידמאן שליט"א

להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

הר"ר יואל וואנחאצקער הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' יוסף פנחס וואנחאצקער שליט"א

חבר הנהלת גמ"ח המרכזי

ולחותנו הרה"ח ר' אדוניהו קליין שליט"א

להולדת בתו, נכדתו - קידושא רבא בבית מדרשינו בשיכון

הר"ר דוד יוסף מאיר וואלנער הי"ד

להולדת בנו

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל בן ר' מרדכי וורנבערגער ז"ל נלב"ע ח' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר' ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל נלב"ע ט"ו אייר תשנ"ז ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם מענדל ז"ל נ' כ"ז סיון תשנ"ה ואמו מרת דינה ע"ה ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל חנה"

ע"ש ר' שמואל זאב לעווי ז"ל ב"ר יעקב דוב ז"ל נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח וזוג' מרת חנה ע"ה ב"ר חיים משה ז"ל נלב"ע י"ב חשון תשל"ז
☆☆☆

"אנשי חי"ף"

ע"ש ר' אביגדור פרידמאן ז"ל ב"ר נחמ' ז"ל נלב"ע ז' שבט תשנ"ג וזוג' מרת חנה לאה ע"ה ב"ר יעקב פרענקל מבי"ח ז"ל נלב"ע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר' צבי אלימלך געלבמאן ז"ל ב"ר אברהם ז"ל נלב"ע ה' אלול תשנ"ט וזוג' מרת ברוינדל ע"ה בת ר' מרדכי מנחם ז"ל נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמט' לר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל בן ר' שניאור זלמן ז"ל נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל ב"ר הוק' איתמר טובי' ז"ל נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השג"ח"

נר מצוה ותורה אור:

לענטיגע חנוכה טעג אפגעראכטן אין מנצח התורה וההוראה

"כולל עצי חיים" ד'סאטמאר נ"ב מיט געהויבנקייט און התמדת התורה

לומדי הכולל שליט"א אנגעפאנגען מעכטיגן חזרה אויף שו"ע יורה דעה נאכ'ן סוקסעספולן פארהער אויף הלכות טריפות

די גרויסע פארהער האט געדינט ווי אַ חג האסיף פאר אלע טויזנטער געפאקטע שעות אנגעפיהלט מיט האראוואניע און התמדת התורה וועלכע די די לומדי הכולל שליט"א האבן משקיע געווען אין לויף פונעם פארגאנגענעם יאהר אין דעם לימוד פון הלכות טריפות, די אינגעלייט האבן אריין געלייגט קאפ און מח אנצוקומען צו די געוואונטשענעם ציהל שולט צו זיין אין די הלכות בידיעה ברורה און בקיאות עצומה נאכ'ן האבן אויסגעהארבעט אלע נושאי כלים ווי טו"ז ש"ך פרי מגדים חוות דעת פתחי תשובה און רעק"א א.א.וו. ביז די פוסקים אחרוני אחרונים ממש, און ערשט דאן האט זיך אנגעהויבן די חלק פונעם חזרה כוללת ווען מ'האט יומם ולילה עוסק געווען אין איבערחזר'ן דעם גאנצן חומר.

אין די איצטיגע יומי דחנוכה ווען די זמן איז גרמא צו התעלות בתורה כי נר מצוה ותורה אור, האבן די לומדי הכולל שליט"א אריינגעטרויטן מיטן רעכטן פיס אין די חזרה כוללת אויף גאנץ שו"ע יורה דעה מיטן ציהל צו דערגרייכן דעם כתר של תורה און בעזה"ש"ת נתעטר ווערן בהוראה.

בלייבט איבער זיי צו וואונטשן כשם שסיימתם הלכתא זו אזוי זאלן זיי ווייטער שטייגן און ארויסנעמען די פירות פון זייער שטארקע האראוואניע און אויסוואקסן מורי הוראה בקרב ישראל לשם ולתפארת.

- כי מציון תצא תורה -

צאל פון די לומדי הכולל וועלכע נעמען שימושה של תורה אין די בתי הוראה פונעם שטאט און אנטשפרעכן צו זיין מורי הוראה בישראל לשם ולתפארת.

ווי באקאנט איז אין די לעצטערע פאר יאהר צוריק נתקדש געווארן שם שמים ווען די לומדי הכולל שליט"א האבן זיך געשטעלט צום פארהער אויף גאנץ הלכות בשר וחלב, הלכות תערובות, און הלכות מליחה בעל-פה ביי גדולי התורה וההוראה שליט"א וואס זענען געווען מלא התפעלות פון די קלארע ידיעה וועלכע די לומדים האבן באוויזן אין אלע ווינקלען פון די פיהלע און שווערע הלכות, די דעמאלסט'דיגע פארהער האט אויסגערופן גרויס רעספעקט און שעצונג אינעם עולם התורה והכוללים.

ערשט יעצט פאר יו"ט חנוכה האבן די לומדי הכולל באוויזן דאס ווידער צו נאכמאכן זיך שטעלנדיג צום פארהער אויף הלכות טריפות בעל-פה ביי הגאון הגדול רבי משה בראנדסדארפער שליט"א מו"צ העדה החרדית ירושלים עיה"ק און דערנאך ביי אביו הגדול פוסק הדור בעל קנה בושם שליט"א חבר בי דינא רבה, וועלכע זענען גענצליך באגייסטערט געווארן פון די תשובות ברורות ונכונות מיט וועלכע די אינגעלייט האבן זיך אויסגעצייכנט אדאנק די ריכטיגן דרך הלימוד אינעם כולל וואס איז געווינדעט אויף לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא צו וויסן ווי אזוי צו מדמה זיין מילתא למילתא אויפן אויסגעהאלטענעם פסק הלכה.

בני ברק - די פארגאנגענע יומי דחנוכה זענען אפגעראכטן געווארן מיט אַ זעלטענעם געהויבנקייט און התמדה ושקידה בתורה הק' דורך די רבנים ולומדים שליט"א אינעם וועלט'ס- בארימטן מבצר התורה וההוראה "כולל עצי חיים" צדקת רבי מאיר בעל הנס" בני ברק יצ"ו.

יעדער אשר בשם סאטמאר יקרא ווייסט היינט צו טאג אנצווייזן מיט רעספעקט אויפן מבצר התורה "כולל עצי חיים" אין בני ברק אלס אַ ספעציעלע מקום תורה וואו ארום הונדערט חשוב'ע און איידעלע אינגעלייט זיצן מן הבוקר עד הערב און הארעווען על התורה מיט אַ אויסערגעווענליכן יגיעה און אויסדערוועלטן דרך הלימוד. אַ ספעציעלן באדייט פארמאגט מיט זיך די לימודי הכולל אונטער די פיהלע אויפזיכט פונעם חשוב'ן ראש הכולל הגאון הגדול המפורסם רבי שלמה זלמן אולמאן שליט"א וועלכער דינט אלס דומ"ץ אין בית הוראה פונעם בעל שבט הלוי שליט"א ווי אויך איז ער פון די גרעסטע פוסקים אין שטאט, און מיט זיין גרויסן כח התורה שיינט ער אריין דעם קלארן דרך הלימוד אין די אלע שווערע הלכות לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, און אדאנק איהם גייען אן די לימודים אויף אַ זעלטן הויכע ניווא וואס די אינגעלייט זענען זיך משלים אין די וויכטיגע הלכות מיט אַ קלארע קענטעניס להשיב דבר ה' זו הלכה, אזוי אז ב"ה היינט צו טאג איז דא אַ שיינער